

CZĘŚĆ I

POSTANOWIENIA WSTĘPNE

§ 1

1. Ogólne warunki ubezpieczenia PZU DOM Plus (zwane dalej o.w.u.), mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółkę Akcyjną zwaną dalej PZU SA z osobami fizycznymi.
2. W ramach o.w.u. Ubezpieczający może ubezpieczyć:
  - 1) mienie od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 2) odpowiedzialność cywilną w życiu prywatnym;
  - 3) następstwa nieszczęśliwych wypadków;
  - 4) szklane przedmioty od stłuczenia;
  - 5) koszty najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu;
  - 6) rośliny od zdarzeń losowych;
  - 7) assistance.
3. Warunkiem zawarcia umowy w zakresie ubezpieczenia: odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym, następstw nieszczęśliwych wypadków, szklanych przedmiotów od stłuczenia i assistance jest ubezpieczenie budynku mieszkalnego, lokalu mieszkalnego lub ruchomości domowych i stałych elementów od ryzyk wymienionych w § 5 i § 11.
4. Warunkiem zawarcia umowy w zakresie ubezpieczenia kosztów najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu oraz ubezpieczenia roślin od zdarzeń losowych jest jednocześnie ubezpieczenie budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego.
5. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od uregulowań o.w.u.
6. PZU SA zobowiązany jest przedstawić Ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy, a o.w.u. w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU SA nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego. Postanowienia nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.
7. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych, o.w.u. mają zastosowanie w zakresie nieuregulowanym tymi postanowieniami.
8. W sprawach nieuregulowanych w o.w.u. lub w umowie ubezpieczenia zastosowanie mają odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz stosowne przepisy prawa polskiego.
9. Umowa ubezpieczenia może być zawarta na cudzy rachunek. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego) zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU SA, PZU SA może podnieść również przeciwko Ubezpieczonemu. Ubezpieczony może żądać by PZU SA udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz o.w.u. w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
10. Umowa ubezpieczenia jest nieważna, jeżeli zajście przewidzianego w umowie zdarzenia ubezpieczeniowego nie jest możliwe. Objęcie ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie umowy jest bezskuteczne, jeżeli w chwili zawarcia umowy którakolwiek ze stron wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że wypadek zaszedł lub że odpadła możliwość jego zajścia w tym okresie.

§ 2

Przez użyte w o.w.u. określenia należy rozumieć:

- 1) **akty terroryzmu** – wszelkiego rodzaju działania indywidualne lub grupowe skierowane przeciwko ludności lub mie-

- niu w celu wprowadzenia chaosu, zastraszenia ludności, dezorganizacji życia publicznego, transportu publicznego, zakładów usługowych lub wytwórczych – dla osiągnięcia skutków ekonomicznych, politycznych lub społecznych;
- 2) **alarm** – elektroniczny system wizualno-dźwiękowy o działaniu lokalnym lub z powiadamianiem stałego adresata alarmu;
- 3) **bójka** – starcie trzech albo więcej osób wzajemnie zadających sobie razy, z których każda występuje w podwójnym charakterze – jako napadnięty i napastnik;
- 4) **budowla** – następujące obiekty budowlane:
  - a) wiata,
  - b) szopa,
  - c) ogrodzenie posesji wraz z bramą, otwieraną ręcznie lub sterowaniem radiowym i jej wyposażeniem instalacyjnym,
  - d) nawierzchnie placów i podjazdów;
- 5) **budynek** – obiekt budowlany trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach oraz w szczególności:
  - a) wykładziny ścian, podłóg, schodów, sufitów, słupów trwale związane z podłożem,
  - b) kominki,
  - c) schody wewnętrzne, antresole,
  - d) tynki i powłoki malarskie,
  - e) podwieszane sufity,
  - f) wewnętrzne ścianki działowe dowolnej konstrukcji,
  - g) lustra wmontowane w ścianach,
  - h) zamontowane na stałe: stolarkę okienną i drzwiową wraz z oszkleniami i zamknięciami, kraty okienne i rolety antywłamaniowe,
  - i) wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje wraz z oprzyrządowaniem znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu: telefoniczną, sieciową, antenową (RTV), domofonu, videodomofonu, alarmową, klimatyzacyjną, monitorującą lub przeciwpożarową,
  - j) wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje (elektryczną, gazową, wodną, kanalizacyjną, centralnego ogrzewania) znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu wraz z ich wyposażeniem w postaci m.in. umywalk, zlewów, wanien, kabin prysznicowych, brodzików, pieców, podgrzewaczy wody, gniazd wtyczkowych i włączników,
  - k) meble kuchenne wykonane na wymiar wraz z zamontowanym w nich sprzętem zmechanizowanym oraz szafy wbudowane lub zamontowane na stałe;
- 6) **budynek mieszkalny** – budynek jednorodzinny w zabudowie pojedynczej, bliźniaczej lub szeregowej lub wielorodzinny przeznaczony na cele mieszkalne będący przedmiotem:
  - a) prawa własności (współwłasności),
  - b) prawa do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej;
- 7) **budynek niemieszkalny** – garaż wolnostojący, budynek inwentarski i budynek magazynowy;
- 8) **budynek o palnej konstrukcji** – budynek posiadający:
  - a) ściany zewnętrzne drewniane, z wyłączeniem przypadku ścian drewnianych o wykończeniu elewacyjnym innym niż drewniane np. elewacja z tynku, okładzin typu siding, lub
  - b) pokrycie dachowe z drewnianych gontów, trzciny, słomy;
- 9) **budynek w stadium budowy** – budynek nowo wznoszony, a także rozbudowę lub nadbudowę budynku istniejącego, przy czym przyjmuje się, że:
  - a) rozpoczęcie budowy następuje z chwilą podjęcia prac przygotowawczych na terenie budowy, w szczególności: wytyczenia geodezyjnego budynku w terenie, wy-

PZU SA

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna, al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy, KRS 0000009831, NIP 526-025-10-49, wysokość kapitału zakładowego: 86 352 300,00 zł, kapitał wpłacony w całości

- konania niwelacji terenu, zagospodarowania terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów, wykonania przyłączy do sieci infrastruktury technicznej na potrzeby budowy,
- b) zakończenie budowy następuje w momencie pierwszego zamieszkania w przypadku budynku mieszkalnego lub rozpoczęcia użytkowania w przypadku pozostałych budynków;
- 10) **Centrum Dyspozycyjne PZU** – Centrum Dyspozycyjne świadczące usługi assistance określone w niniejszych warunkach na rzecz Ubezpieczonego, czynne 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu, do którego Ubezpieczony (lub osoba występująca w jego imieniu) zobowiązany jest zgłosić zaistniałe zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową;
- 11) **choroba przewlekła** – chorobę o długotrwałym przebiegu, trwającą zwykle miesiącami lub latami, stałe lub okresowo leczoną;
- 12) **deszcz nawalny** – deszcz o współczynniku wydajności co najmniej 4 ustalonym przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej; przy braku możliwości uzyskania odpowiednich informacji z IMGW wystąpienie deszczu nawalnego stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- 13) **dewastacja** – umyślne zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie;
- 14) **dodatkowe zabezpieczenia antywłamaniowe** –
- alarm,
  - zamki w drzwiach zewnętrznych, prowadzących do lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego, posiadające atest potwierdzający ich zwiększoną odporność na włamanie,
  - drzwi antywłamaniowe posiadające atest potwierdzający ich zwiększoną odporność na włamanie,
  - zamontowane na oknach, drzwiach balkonowych, tarasowych i innych częściach oszklonych żaluzje posiadające atest potwierdzający ich zwiększoną odporność na włamanie lub kraty, lub
  - okna i przeszkłone drzwi tarasowe i balkonowe posiadające atest potwierdzający ich zwiększoną odporność na włamanie;
- 15) **dym i sadza** – produkty spalania unoszące się w powietrzu, wskutek wystąpienia poza miejscem ubezpieczenia ryzyka ognia, powodujące zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego przedmiotu,
- 16) **eksplozja** – gwałtowną zmianę stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się. W odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozerwaniu w takich rozmiarach, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień. Za spowodowane eksplozją uważa się też szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 17) **garaż wolnostojący** – budynek przeznaczony do parkowania pojazdów;
- 18) **grad** – opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- 19) **huk ponaddzwiękowy** – fala uderzeniowa wytworzona przez statek powietrzny poruszający się z prędkością większą od prędkości dźwięku;
- 20) **huragan** – wiatr o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s ustalonej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, którego działanie wyrządza masowe szkody. W przypadku braku możliwości uzyskania opinii IMGW wystąpienie huraganu stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- 21) **kradzież z włamaniem** – zabór cudzego mienia w celu przywłaszczenia, którego sprawca dokonał albo usiłował dokonać po usunięciu – przy użyciu siły i narzędzi – istniejących zabezpieczeń, zamocowań lub otwarciu zabezpieczeń kluczem lub innym urządzeniem otwierającym, który sprawca zdobył przez kradzież z włamaniem z innego lokalu albo w wyniku rabunku;
- 22) **krwotok śródczaszkowy** – wynaczynienie krwi do jamy czaszki mózgowej;
- 23) **lawina** – gwałtowne zsuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, błota, skał lub kamieni ze zboczy górskich;
- 24) **lokal mieszkalny** – znajdujące się w budynku wielorodzinnym wyodrębnione pomieszczenie lub pomieszczenia służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych (w tym również przynależne do lokalu mieszkalnego miejsce postojowe w garażu wielostanowiskowym) stanowiące odrębną nieruchomość w budynku wielorodzinnym i będące przedmiotem prawa własności (współwłasności) albo spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego. Elementami lokalu mieszkalnego są w szczególności:
- wykładziny ścian, podłóg, schodów, sufitów, słupów trwale związane z podłożem,
  - kominki,
  - schody wewnętrzne, antresole,
  - tyniki i powłoki malarskie,
  - podwieszane sufity,
  - wewnętrzne ścianki działowe dowolnej konstrukcji,
  - lustra wmontowane w ścianach,
  - zamontowane na stałe: stolarka okienna i drzwiowa wraz z oszkleniami i zamknięciami, kraty okienne i rolety antywłamaniowe,
  - wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje wraz z oprzyrządowaniem znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu: telefoniczna, sieciowa, antenowa (RTV), domofonu, videodomofonu, alarmowa, klimatyzacyjna, monitorująca lub przeciwpożarowa,
- wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje (elektryczna, gazowa, wodna, kanalizacyjna, centralnego ogrzewania) znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu wraz z ich wyposażeniem w postaci m.in. umywalek, zlewów, wanien, kabin prysznicowych, brodzików, pieców, podgrzewaczy wody, gniazd wtyczkowych i włączników,
  - części dachu, klatek schodowych, stropów, ścian (poza ścianami działowymi wewnętrznymi) według procentowego udziału w częściach wspólnych określonego w akcie notarialnym – w odniesieniu do lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość w budynku wielorodzinnym,
  - meble kuchenne wykonane na wymiar wraz z zamontowanym w nich sprzętem zmechanizowanym oraz szafy wbudowane lub zamontowane na stałe;
- 25) **lokal zastępczy** – lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny wynajmowany przez Ubezpieczonego w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego;
- 26) **małe jednostki pływające** – następujący sprzęt pływający: łodzie wiosłowe, kajaki wodne, rowery wodne, pontony, skutery wodne, jachty żaglowe o powierzchni pomiarowej żagli do 10 m² oraz jachty motorowe z silnikiem o mocy nie przekraczającej 5 kW;
- 27) **miejsce ubezpieczenia:**
- ubezpieczony lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny oraz posesję, na której znajduje się ubezpieczony budynek lub budowla albo
  - lokal mieszkalny albo budynek mieszkalny, w którym znajdują się ubezpieczone ruchomości domowe i stałe elementy;
  - w odniesieniu do ubezpieczenia nagrobków cmentarnych – granica powierzchni grobu na cmentarzu komunalnym lub wyznaniowym wskazanego w polisie.
- 28) **mienie służbowe** – przenośny sprzęt elektroniczny lub telefony komórkowe przekazane Ubezpieczonemu przez pracodawcę do używania na podstawie pisemnego dokumentu nakładającego odpowiedzialność materialną na Ubezpieczonego;
- 29) **modernizacja** – wykonanie robót (budowlanych, instalacyjnych lub elektrycznych) polegających na podwyższeniu standardów wykonania lub wyposażenia lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego;
- 30) **monitoring** – system antywłamaniowy wywołujący alarm w jednostce policji lub agencji ochrony mienia i zapewniający dojazd na miejsce zdarzenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut od momentu odebrania zgłoszenia przez jednostkę policji lub agencję ochrony mienia;
- 31) **nadbudowa** – podwyższenie istniejącego budynku, przy niezmiennym powierzchni zabudowanej, liczonej po obrysie budynku;
- 32) **nagłe zachorowanie** – powstały w sposób nagły stan chorobowy, zagrożający życiu lub zdrowiu Ubezpieczonego, wymagający udzielenia natychmiastowej pomocy medycznej;
- 33) **nagrobek cmentarny** – płytę umieszczoną na cokole wraz z tablicą napisową lub rzeźbą nagrobną albo grobowiec z dostępnym wnętrzem;
- 34) **nieszczęśliwy wypadek** – nagłe zdarzenie, wywołane przyczyną zewnętrzną, w następstwie którego Ubezpieczony doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia albo zmarł;
- 35) **nowy budynek** – budynek mieszkalny w stadium budowy albo budynek mieszkalny, w przypadku którego od pierwszego zamieszkania do początku okresu ubezpieczenia minęły nie więcej niż trzy lata;
- 36) **nowy lokal** – lokal mieszkalny w nowo wybudowanym budynku mieszkalnym, oddany do użytkowania nie wcześniej niż trzy lata przed początkiem okresu ubezpieczenia;
- 37) **obiekt specjalistyczny** – szklarnię lub tunel z folii;
- 38) **ogień** – ogień, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o własnej sile;
- 39) **opieka nad psami lub kotami Ubezpieczonego** – karmienie psa lub kota raz dziennie odpowiednią karmą należącą do Ubezpieczonego, zmiana wody do picia, a także wyprowadzanie psa dwa razy dziennie na spacer lub dostarczanie kotu raz dziennie świeżego piasku lub żwiru. Opieka nad psami lub kotami nie obejmuje leczenia weterynaryjnego. Jeżeli interwencja lekarza-weterynarza jest niezbędna PZU SA organizuje oraz pokrywa koszty transportu zwierzęcia do osoby wskazanej przez Ubezpieczonego lub do najbliższego schroniska dla zwierząt;
- 40) **osoba bliska** – małżonka, wstępnych, zstępnych, pasierbicę, pasierba, dziecko przysposobione albo przyjęte na wychowanie przez Ubezpieczonego, przysposabiającego, rodzeństwo, ojczyma, macochę, teściów, zięciów i synowe, osoby pozostające w konkubinacie;
- 41) **osuwanie się ziemi** – nie spowodowane działalnością ludzką zsuwanie się ziemi po stoku;
- 42) **papiery wartościowe** – czek, weksle, obligacje, akcje, konosamenty, akredytywy dokumentowe i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę;
- 43) **piorun** – bezpośrednio wyładowanie atmosferyczne na ubezpieczony przedmiot, pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia;
- 44) **polisa** – dokument ubezpieczenia potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia;
- 45) **pomieszczenia gospodarcze poza lokalem mieszkalnym** – po-

- mieszkania przynależne do lokalu mieszkalnego, takie jak: piwnica, pralnia domowa, suszarnia, strych i inne pomieszczenia gospodarcze, w których znajdują się ubezpieczone ruchomości domowe. Do pomieszczeń gospodarczych nie zalicza się zabudowanych korytarzy, o ile umowa ubezpieczenia nie wprowadza uregulowań odmiennych;
- 46) **pomieszczenia gospodarcze poza jednorodzinny budynek mieszkalny** – piwnice, pralnie, suszarnie i inne pomieszczenia gospodarcze poza ubezpieczonym, jednorodzinny budynek mieszkalny, znajdujące się w budynkach na terenie posesji, na której stoi ubezpieczony jednorodzinny budynek mieszkalny;
- 47) **pomoc domowa** – osobę wykonującą prace w zakresie czynności życia codziennego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilno-prawnej zawartej z Ubezpieczonym;
- 48) **posesja** – zabudowaną nieruchomość gruntową, stanowiącą własność Ubezpieczonego lub będącą w jego posiadaniu na podstawie umowy cywilno-prawnej wraz z budynkiem mieszkalnym i ewentualnie innymi zabudowaniami;
- 49) **powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego** – powierzchnię wszystkich pomieszczeń znajdujących się w lokalu mieszkalnym, a w szczególności pokoi, kuchni, przedpokoi, korytarzy, łazienek. Przy ustalaniu powierzchni użytkowej nie wlicza się powierzchni balkonów, tarasów, loggi, antresoli oraz pomieszczeń przynależnych do lokalu mieszkalnego (np. piwnica);
- 50) **powódź:**
- zalanie terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących,
  - zalanie terenów wskutek deszczu nawalnego, lub
  - spływ wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;
- 51) **przedstawiciel ustawowy** – rodzica sprawującego władzę rodzicielską albo opiekuna ustanowionego przez sąd;
- 52) **przebiecie** – nagły wzrost napięcia w sieci elektrycznej;
- 53) **rabunek** – zabór ubezpieczonego mienia dokonany:
- z zastosowaniem przemocy fizycznej wobec Ubezpieczonego albo groźby natychmiastowego jej użycia lub z doprowadzeniem Ubezpieczonego do nieprzytomności lub bezbronności,
  - przez sprawcę, który z zastosowaniem przemocy fizycznej lub groźby natychmiastowego jej użycia, doprowadził osobę posiadającą klucze do budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego i zmusił ją do otwarcia budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego będących przedmiotem ubezpieczenia lub w których znajdują się ubezpieczone ruchomości domowe i stałe elementy,
  - poprzez przywłaszczenie lub wyłudzenie mienia dokonane z użyciem podstępstwa wobec osób małoletnich, niedoświadczonych – będących w podeszłym wieku lub nie w pełni sprawnych, jeżeli sprawca został zatrzymany i skazany prawomocnym wyrokiem sądu lub sam fakt podstępstwa jest bezsporny w świetle przedstawionych dowodów;
- 54) **remont** – wykonanie robót budowlanych, instalacyjnych lub elektrycznych, wykraczających poza zakres bieżącej konserwacji, polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego;
- 55) **rośliny** – trwale związane z gruntem, pełniące funkcję ozdobną lub użytkową drzewa, krzewy, pnącza, byliny lub trawy;
- 56) **rozbudowa** – powiększenie powierzchni zabudowanej istniejącego budynku;
- 57) **ruchomości domowe** – mienie ruchome, w szczególności:
- meble, sprzęt zmechanizowany, dywany, odzież, książki, inne przedmioty osobistego użytku oraz zapasy gospodarstwa domowego,
  - sprzęt audiowizualny (w tym również anteny telewizyjne i radiowe zainstalowane na zewnątrz budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego), komputerowy, fotograficzny, instrumenty muzyczne,
  - mienie służbowe,
  - wyroby ze srebra, złota i platyny, monety, biżuterię, dzieła sztuki, znaczki filatelistyczne,
  - pieniądze i inne środki płatnicze, papiery wartościowe,
  - rowery, narzędzia gospodarcze, sprzęt turystyczny i sportowy oraz wózki dziecięce i inwalidzkie,
  - części zamienne samochodów, motocykli i motorowerów oraz ich dodatkowe wyposażenie,
  - rośliny doniczkowe oraz psy, koty, ptaki, ryby w akwariach i inne zwierzęta z wyjątkiem roślin i zwierząt utrzymywanych w celach hodowlanych lub handlowych;
- 58) **sporty wysokiego ryzyka** – sporty motorowe i motorowodne, lotnicze (szybownictwo, baloniarstwo, spadochroniarstwo, lotniarstwo, paralotniarstwo, motolotniarstwo oraz wszelkie ich odmiany), alpinizm, speleologia, wspinaczka skalna, trekking, rafting i wszystkie jego odmiany, nurkowanie z użyciem specjalistycznego sprzętu, żeglarstwo morskie, surfing, kitesurfing, windsurfing, jazda na nartach lub snowboardzie poza oznakowanymi trasami zjazdowymi, skoki bungee oraz uczestniczenie w wyprawach do miejsc charakteryzujących się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi lub przyrodniczymi;
- 59) **sprzęt biurowy** – sprzęt elektroniczny oraz meble służące do działalności biurowej związanej z prowadzoną przez Ubezpieczonego działalnością gospodarczą;
- 60) **stałe elementy** – zamontowane na stałe elementy wyposażenia lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego, w szczególności:
- wykładziny ścian, podłóg, schodów, sufitów, słupów trwale związane z podłożem,
  - kominki,
  - schody wewnętrzne, antresole,
  - tynki i powłoki malarskie,
  - podwieszane sufity,
  - wewnętrzne ścianki działowe dowolnej konstrukcji,
  - lustra wmontowane w ścianach,
  - zamontowane na stałe: stolarkę okienną i drzwiową wraz z oszkleniami i zamknięciami, kraty okienne i rolety antywłamaniowe,
  - wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje wraz z oprzyrządowaniem znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu: telefoniczną, sieciową, antenową (RTV), domofonu, videodomofonu, alarmową, klimatyzacyjną, monitorującą lub przeciwpożarową,
  - wbudowane lub zamontowane na stałe instalacje (elektryczną, gazową, wodną, kanalizacyjną, centralnego ogrzewania) znajdujące się w obrębie budynku lub lokalu wraz z ich wyposażeniem w postaci m.in. umywalek, zlewów, wanien, kabin prysznicowych, brodzików, pieców, podgrzewaczy wody, gniazd wtyczkowych i włączników,
  - meble kuchenne wykonane na wymiar wraz z zamontowanym w nich sprzętem zmechanizowanym oraz szafy wbudowane lub zamontowane na stałe;
- Za stałe elementy wyposażenia uważa się także elementy, o których mowa w lit. a–k, które nie zostały jeszcze wbudowane lub zamontowane, pod warunkiem udowodnienia ich zakupu;
- 61) **stały adresat alarmu** – Ubezpieczonego bądź osobę wyznaczoną przez Ubezpieczonego jako odpowiedzialną za odbiór sygnału alarmu i podjęcie działań interwencyjnych;
- 62) **stopień technicznego zużycia** – miarę utraty wartości ubezpieczonego mienia, wynikającą z okresu eksploatacji ubezpieczonego mienia, trwałości zastosowanych materiałów, jakości wykonanych robót budowlanych, instalacyjnych, elektrycznych, sposobu użytkowania, prowadzonej gospodarki remontowej itp.;
- 63) **suma gwarancyjna** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym określona w umowie ubezpieczenia kwotę stanowiącą górną granicę odpowiedzialności PZU SA;
- 64) **suma ubezpieczenia** – określona w umowie ubezpieczenia kwotę stanowiącą górną granicę odpowiedzialności PZU SA. W przypadku, gdy o.w.u. lub umowa ubezpieczenia przewiduje w ramach sumy ubezpieczenia limit odpowiedzialności PZU SA z tytułu określonych szkód objętych ochroną ubezpieczeniową, wówczas górną granicę odpowiedzialności za daną szkodę stanowi ustalony limit;
- 65) **szkoda** – w ubezpieczeniu mienia szkodę rzeczową; w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym szkodę rzeczową lub szkodę na osobie;
- 66) **szkoda całkowita w lokalu mieszkalnym** – naruszenie bądź zniszczenie elementów konstrukcyjnych budynku, w którym znajduje się ubezpieczony lokal mieszkalny w stopniu uniemożliwiającym dalsze zamieszkiwanie tego lokalu bez zagrożenia dla życia lub zdrowia lokatorów i nie dające się naprawić albo powodujące unicestwienie lokalu mieszkalnego;
- 67) **szkoda na osobie** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym szkodę powstałą wskutek śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 68) **szkoda rzeczowa** – utratę lub zmniejszenie wartości rzeczy wskutek ich zniszczenia, uszkodzenia lub zaboru w następstwie zdarzeń objętych umową ubezpieczenia. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym szkodą rzeczową są także utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy;
- 69) **śnieg** – opad atmosferyczny, który swoim ciężarem bezpośrednio oddziałuje na przedmiot ubezpieczenia albo może spowodować przewrócenie się pod wpływem jego ciężaru mienia sąsiedniego na przedmiot ubezpieczenia, powodując szkody rzeczowe;
- 70) **trwały uszczerbek na zdrowiu** – trwałe uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia Ubezpieczonego spowodowane zdarzeniem objętym zakresem ochrony ubezpieczeniowej;
- 71) **trzęsienie ziemi** – naturalne, gwałtowne wstrząsy skorupy ziemskiej;
- 72) **Ubezpieczający** – osobę fizyczną, która zawarła z PZU SA umowę ubezpieczenia;
- 73) **Ubezpieczony** – osobę fizyczną, na rachunek której zawarta została umowa ubezpieczenia, posiadająca mienie będące przedmiotem ubezpieczenia na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego (m.in. prawa własności, spółdzielczego prawa do lokalu, decyzji administracyjnej lub umowy cywilno-prawnej) oraz osoby bliskie, o ile pozostają z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym. W odniesieniu do ubezpieczenia następstw wyżej wymienionych wypadków przez Ubezpieczonego rozumie się osoby, o których mowa w zdaniu poprzednim oraz pomoc domową, o ile zostały one wskazane w polisie;
- 74) **uderzenie pojazdu** – bezpośrednie uderzenie w ubezpieczony przedmiot pojazdu drogowego lub szynowego nie należącego do Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego i nie będącego pod ich kon-

- trą, a także uderzenie części tego pojazdu lub przewożonego nim ładunku;
- 75) **unicestwienie** – całkowite zniszczenie budynku, budowli, lokalu mieszkalnego, wyposażenia posesji, obiektu specjalistycznego lub nagrobka cmentarnego, w takim stopniu, że nie jest możliwa ich naprawa lub odbudowa, a odtworzenie przedmiotu tego samego rodzaju wymaga usunięcia pozostałości i wzniesienia nowego budynku, budowli lub lokalu mieszkalnego, wyposażenia posesji, obiektu specjalistycznego lub nagrobka cmentarnego;
- 76) **upadek statku powietrznego** – katastrofę albo przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek ich części lub przewożonego ładunku;
- 77) **uprawniony** – osobę wskazaną imiennie przez Ubezpieczonego jako upoważnioną do odbioru należnego świadczenia w razie śmierci Ubezpieczonego. W przypadku nie wskazania imiennie uprawnionego, świadczenie przysługuje członkowi rodziny według następującej kolejności:
- a) małżonek,
  - b) dzieci,
  - c) rodzice,
  - d) inni krewni powołani do dziedziczenia z ustawy;
- 78) **wartość w stadium budowy** – wartość nową budynku na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia, powiększoną o koszt robót budowlanych, instalacyjnych, elektrycznych, planowanych do wykonania w okresie ubezpieczenia;
- 79) **wartość nowa** – wartość odpowiadającą kosztom przywrócenia ubezpieczonego mienia do stanu nowego lecz nie ulepszego, to jest:
- a) dla budynków mieszkalnych, lokali mieszkalnych lub budowli – wartość odpowiadającą kosztom naprawy lub odbudowy określonej zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych, elektrycznych i instalacyjnych, stosowanymi w budownictwie z uwzględnieniem dotychczasowej konstrukcji, wymiarów i standardu wykończenia, przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów;
  - b) dla ruchomości domowych i stałych elementów – wartość odpowiadającą kosztom naprawy lub nabycia (wytworzenia) nowego przedmiotu tego samego lub najbardziej zbliżonego rodzaju, tej samej lub najbardziej zbliżonej marki przy uwzględnieniu średnich cen obowiązujących na danym terenie oraz kosztów montażu;
- 80) **wartość rynkowa lokalu mieszkalnego** – wartość odpowiadającą iloczynowi powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego i średniej ceny rynkowej 1 m² w danej miejscowości lub dzielnicy miasta w odniesieniu do lokalu mieszkalnego o podobnych parametrach, standardzie wykończenia i porównywalnym stanie technicznym;
- 81) **wartość rzeczystwa** – wartość nową pomniejszoną o stopień zużycia technicznego;
- 82) **wyczynowe uprawianie sportu** – formę aktywności fizycznej polegającą na uprawianiu dyscyplin sportu w celu uzyskania w drodze rywalizacji, maksymalnych wyników sportowych przez osoby będące członkami wszelkiego rodzaju klubów, związków i organizacji sportowych;
- 83) **wyposażenie posesji** – usytuowane na terenie posesji:
- a) obiekty małej architektury: posągi, murki ogrodowe, grille murowane, fontanny, baseny, pergole, altany, urządzenia sportowe służące do rekreacji, piaskownice, śmietniki i inne,
  - b) zamontowane na stałe instalacje: zraszającą, oświetleniową i inne;
- 84) **zalanie** – bezpośrednie działanie wody lub innych cieczy, polegające na:
- a) spowodowanym awarią wydostaniu się wody, pary lub innych płynów z prawidłowo konserwowanych instalacji: wodnych, centralnego ogrzewania lub kanalizacyjnych, znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku, bądź poza nim,
  - b) cofnięciu się wody lub ścieków z instalacji kanalizacyjnej usytuowanej wewnątrz ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku, bądź poza nim,
  - c) zalaniu wodą pochodzącą z urządzeń domowych znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku, bądź poza nim,
  - d) nieumyślnym pozostawieniu otwartych kranów lub innych zaworów zamontowanych na instalacji wewnątrz ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku, bądź poza nim, lub
  - e) zalaniu wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych oraz zalaniu wodą lub innym płynem przez osoby trzecie;
- 85) **zamek mechaniczno-elektroniczny** – zamek, którego uruchamianie następuje przy zastosowaniu systemu elektronicznego;
- 86) **zamek wielopunktowy** – zamek powodujący ryglowanie skrzydła drzwi w ościeżnicy w kilku odległych od siebie miejscach;
- 87) **zamek wielozastawkowy** – zamek posiadający przynajmniej dwie ruchome zastawki służące do blokowania zasuwki zamka. Ilość zastawek w zamku można ustalić na podstawie nacięć profilowanych w kluczu;
- 88) **zapadanie się ziemi** – obniżenie terenu z powodu zawalenia się naturalnych, podziemnych, pustych przestrzeni w gruncie;

- 89) **zawał serca** – martwicę części mięśnia sercowego spowodowaną nagłym zmniejszeniem dopływu krwi do tej części mięśnia sercowego;
- 90) **zdarzenie ubezpieczeniowe** –
- a) w ubezpieczeniu mienia – niezależne od woli Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego określone w o.w.u. zdarzenie przeszłe i niepewne o charakterze nagłym,
  - b) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym – działanie lub zaniechanie Ubezpieczonego, z którego wynika szkoda rzeczowa lub szkoda na osobie,
  - c) w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków – nieszczęśliwy wypadek lub zdarzenie, o którym mowa w § 36 ust. 2 i 3.

CZĘŚĆ II

POSTANOWIENIA SZCZEGÓLWE

Rozdział 1 UBEZPIECZENIE MIENIA OD OGNI I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH

Przedmiot ubezpieczenia

§ 3

1. Przedmiotem ubezpieczenia są znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
  - 1) budynki mieszkalne – w tym również w stadium budowy;
  - 2) budynki niemieszkalne – w tym również w stadium budowy;
  - 3) budowle;
  - 4) obiekty specjalistyczne;
  - 5) wyposażenie posesji;
  - 6) lokale mieszkalne;
  - 7) ruchomości domowe i stałe elementy, z zastrzeżeniem § 4;
  - 8) nagrobki cmentarne.
2. Warunkiem ubezpieczenia obiektów specjalistycznych i wyposażenia posesji jest jednoczesne ubezpieczenie budynku mieszkalnego usytuowanego na terenie tej posesji.
3. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być także budynki mieszkalne i lokale mieszkalne, w części których prowadzona jest przez Ubezpieczonego działalność gospodarza oraz sprzęt biurowy, który się w nich znajduje.
4. W ramach ubezpieczenia budynku mieszkalnego w stadium budowy, ochroną ubezpieczeniową objęte są również – poza konstrukcją materiałową budynku – materiały budowlane, instalacyjne, elektryczne przeznaczone do wbudowania lub zamontowania, składowane w obrębie posesji.

§ 4

1. Przedmiotem ubezpieczenia są ruchomości domowe i stałe elementy będące własnością (współwłasnością) Ubezpieczonego, znajdujące się w budynku mieszkalnym lub lokalu mieszkalnym wskazanym w polisie, w tym również w budynku mieszkalnym lub lokalu mieszkalnym nie będącym własnością Ubezpieczonego, a znajdującym się w jego posiadaniu na podstawie umowy najmu lub innej umowy cywilnoprawnej albo decyzji administracyjnej.
2. Ponadto przedmiotem ubezpieczenia są ruchomości domowe znajdujące się w pomieszczeniach gospodarczych poza lokalem mieszkalnym, w pomieszczeniach gospodarczych poza jednorodzinny budynek mieszkalny oraz w garażu wolnostojącym.
3. Przedmiotem ubezpieczenia są również ruchomości domowe znajdujące się czasowo w posiadaniu Ubezpieczonego, jeżeli zostały mu wypożyczone lub oddane do używania pod warunkiem, że fakt wypożyczenia lub oddania do używania został udowodniony.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

1. W odniesieniu do lokali mieszkalnych, budynków mieszkalnych i budynków niemieszkalnych PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:
  - 1) zdarzeń losowych: ognia, piorunu, eksplozji, upadku statku powietrznego, dymu i sadzy, powodzi, śniegu, gradu, huraganu, zalania, osuwania się ziemi, zapadania się ziemi, lawiny, uderzenia pojazdu, trzęsienia ziemi, huku ponadzwiękowego;
  - 2) przepięcia;
  - 3) dewastacji;
  - 4) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.
2. W odniesieniu do przedmiotów wymienionych w ust. 1 na wniosek Ubezpieczającego z zakresu ubezpieczenia może zostać wyłączone ryzyko zalania.
3. W przypadku wystąpienia awarii, o której mowa w § 2 pkt 84 lit. a, PZU SA odpowiada również za szkody w samych elementach

§ 13

instalacji i wyposażeniu instalacyjnym, znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego lokalu mieszkalnego, budynku mieszkalnego lub budynku niemieszkalnego, polegające na ich pęknięciu łącznie z kosztami robót pomocniczych i remontowych związanych z naprawą.

§ 6

W odniesieniu do budynków mieszkalnych lub niemieszkalnych w stadium budowy oraz materiałów, o których mowa w § 3 ust. 4, PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

§ 7

W odniesieniu do wyposażenia posesji PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) kradzieży z włamaniem, w odniesieniu do obiektów, o których mowa w § 2 pkt 83 lit. a;
- 3) dewastacji, w odniesieniu do obiektów, o których mowa w § 2 pkt 83 lit. a;
- 4) przepięcia w odniesieniu do instalacji zraszającej i oświetleniowej, o których mowa w § 2 pkt 83 lit b;
- 5) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

§ 8

W odniesieniu do obiektów specjalistycznych PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

§ 9

W odniesieniu do nagrobków cmentarnych PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) kradzieży z włamaniem;
- 3) dewastacji;
- 4) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

§ 10

W odniesieniu do budowli PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) przepięcia;
- 3) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

§ 11

1. W odniesieniu do ruchomości domowych i stałych elementów PZU SA odpowiada za szkody powstałe w następstwie:

- 1) zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1;
- 2) kradzieży z włamaniem, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4;
- 3) rabunku, w tym również rabunku poza miejscem ubezpieczenia;
- 4) przepięcia;
- 5) dewastacji;
- 6) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami ubezpieczeniowymi objętymi ochroną ubezpieczeniową.

2. Na wniosek Ubezpieczającego z zakresu ubezpieczenia może zostać wyłączone ryzyko przepięcia.

3. PZU SA odpowiada za szkodę spowodowaną przez kradzież z włamaniem, pod warunkiem, że budynek mieszkalny lub lokal mieszkalny był należycie zabezpieczony w rozumieniu § 26 oraz gdy zachowały się widoczne ślady świadczące o dokonaniu lub próbie kradzieży z włamaniem ubezpieczonego mienia.

4. PZU SA odpowiada za szkody powstałe w wyniku kradzieży z włamaniem w ruchomościach domowych i stałych elementach znajdujących się na zabudowanych tarasach lub balkonach pod warunkiem, że zabudowane tarasy lub balkony spełniają wymagania dotyczące zabezpieczeń antywłamaniowych, określone w § 26 ust. 1.

5. Postanowienia, o których mowa w ust. 4, nie dotyczą anten telewizyjnych i radiowych, zainstalowanych na zewnątrz budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego.

§ 12

Ubezpieczający po zaplaceniu dodatkowej składki może dla wszystkich rodzajów przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w § 3 ust. 1, rozszerzyć zakres ochrony o szkody powstałe w wyniku aktów terroryzmu.

1. PZU SA w granicach sumy ubezpieczenia pokrywa również poniesione i udokumentowane przez Ubezpieczonego koszty związane z:
  - 1) zabezpieczeniem przed szkodą ubezpieczonego mienia w razie jego zagrożenia działaniem zdarzenia ubezpieczeniowego;
  - 2) akcją ratowniczą (gaszeniem, rozbiórką, ewakuacją, dozorem, itp.), jeżeli ratunek miał na celu zmniejszenie szkody lub niedopuszczenie do jej zwiększenia.
2. PZU SA w granicach sumy ubezpieczenia, pokrywa poniesione i udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody, łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 14

PZU SA nie odpowiada za szkody powstałe wskutek:

- 1) błędów konstrukcyjnych w ubezpieczonym mieniu zaistniałych zarówno na etapie projektu jak i wykonawstwa;
- 2) systematycznego zawilgocenia pomieszczeń z powodu nieszczelności instalacji wodnej, centralnego ogrzewania, kanalizacyjnej, klimatyzacji oraz niewłaściwej wentylacji pomieszczeń, w tym również kondensacji wilgoci zawartej w powietrzu na powierzchni rur lub ścian;
- 3) przenikania wód gruntowych;
- 4) pęknięcia rur i wyposażenia instalacyjnego z powodu zamarznięcia wody lub innej cieczy, jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony nie dopełnił należytej staranności w utrzymaniu odpowiedniej temperatury w pomieszczeniach;
- 5) zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych poprzez niezabezpieczone albo niezamknięte okna, drzwi lub inne otwory, jeżeli obowiązek ich zamknięcia lub zabezpieczenia należał do Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego;
- 6) zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych budynków niemieszkalnych i ruchomości domowych i stałych elementów w nich się znajdujących oraz budowli poprzez dach, ściany, balkony, tarasy, okna, jeżeli obowiązek konserwacji należał do Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego;
- 7) zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych innych niż deszcz nawalny budynków mieszkalnych i lokali mieszkalnych oraz ruchomości domowych i stałych elementów w nich się znajdujących poprzez dach, ściany, balkony, tarasy, okna, jeżeli obowiązek ich konserwacji należał do Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego;
- 8) opadów atmosferycznych w ruchomościach domowych znajdujących się na balkonach, tarasach i loggiach z wyłączeniem anten telewizyjnych i radiowych, zainstalowanych na zewnątrz budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego;
- 9) przemarzania elementów konstrukcyjnych budynków lub budowli;
- 10) zapadania się ziemi powstałego w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
- 11) pokrycia elewacji ubezpieczonego budynku lub budowli graffiti.

§ 15

Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte następujące ruchomości domowe:

- 1) karty płatnicze i kredytowe;
- 2) dokumenty i rękopisy;
- 3) metale szlachetne w złomie i sztabach;
- 4) nieoprawione kamienie szlachetne i syntetyczne nie stanowiące wyrobu użytkowego;
- 5) przedmioty służące do prowadzenia działalności gospodarczej, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 3;
- 6) dane i dokumenty przechowywane w jednostkach centralnych komputerów i wymiennych nośnikach danych;
- 7) ruchomości domowe znajdujące się w budynkach mieszkalnych w stadium budowy.

§ 16

1. PZU SA nie odpowiada za szkody:
  - 1) w tunelach foliowych – powstałe wskutek huraganu;
  - 2) w nagrobkach cmentarnych – powstałe wskutek:
    - a) działań zarządów cmentarzy, przedsiębiorstw pogrzebowych, firm kamieniarskich,
    - b) osuwania się ziemi,
    - c) zapadania się ziemi;
  - 3) w pieniądzach i środkach płatniczych innych niż karty płatnicze i kredytowe, papierach wartościowych, dziełach sztuki, przedmiotach ze srebra, złota i platyny, znaczkach filatelistycznych, biżuterii – polegające na ich zaginięciu w czasie akcji ratowniczej;
  - 4) w pieniądzach i środkach płatniczych innych niż karty płatnicze i kredytowe, papierach wartościowych, dziełach sztuki, przedmiotach ze srebra, złota i platyny, znaczkach filatelistycznych, biżuterii

- w razie nieobecności Ubezpieczonego w lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym dłużej niż 3 miesiące;
  - 5) w materiałach budowlanych, instalacyjnych, elektrycznych – powstałe wskutek składowania niezgodnego z zaleceniami producenta.
2. W przypadku, gdy Ubezpieczony będący właścicielem ubezpieczonego budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego nie mieszka w nim na stałe lub oddaje go do użytkowania osobie trzeciej, lecz w budynku mieszkalnym lub lokalu mieszkalnym znajduje się mienie będące jego własnością, ochroną ubezpieczeniową nie są objęte następujące ruchomości domowe:
    - 1) wyroby ze srebra, złota i platyny, monety, biżuteria, dzieła sztuki oraz znaczki filatelistyczne;
    - 2) pieniądze i środki płatnicze inne niż karty płatnicze i kredytowe oraz papiery wartościowe.
  3. Z zastrzeżeniem § 23 ust. 4 w pomieszczeniach gospodarczych poza lokalem mieszkalnym, pomieszczeniach gospodarczych poza jednorodzinny budynek mieszkalny oraz w garażach wolnostojących ochroną ubezpieczeniową nie są objęte następujące ruchomości domowe:
    - 1) sprzęt audiowizualny, komputerowy, fotograficzny, instrumenty muzyczne;
    - 2) przedmioty ze srebra, złota i platyny, monety, biżuteria, dzieła sztuki, znaczki filatelistyczne;
    - 3) pieniądze i środki płatnicze inne niż karty płatnicze i kredytowe, papiery wartościowe.

Suma ubezpieczenia

§ 17

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający odrębnie dla poszczególnych rodzajów mienia.
2. Jeżeli w okresie ubezpieczenia nastąpi wzrost wartości będących podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia, Ubezpieczający może w porozumieniu z PZU SA podwyższyć sumę ubezpieczenia. Podwyższenie sumy ubezpieczenia skutkuje obowiązkiem zapłaty dodatkowej składki liczonej od różnicy między nową, a dotychczasową sumą ubezpieczenia, począwszy od dnia następnego po zgłoszeniu przez Ubezpieczającego podwyższenia sumy ubezpieczenia.
3. Jeżeli w okresie ubezpieczenia nastąpi spadek wartości ubezpieczonego mienia, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie PZU SA, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego.
4. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym Ubezpieczający zażądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym PZU SA zawiadomił Ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.
5. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, kwotę dodatkowej składki liczy się co do dnia, począwszy od dnia, od którego nowa suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności.

§ 18

Suma ubezpieczenia może być określona:

- 1) dla budynków:
  - a) w wartości nowej – w odniesieniu do budynków, których stopień zużycia technicznego w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 30%,
  - b) w wartości rzeczywistej, albo
  - c) w wartości w stadium budowy – w odniesieniu do budynków w stadium budowy;
- 2) dla budowli, wyposażenia posesji, nagrobków cmentarnych – według wyboru Ubezpieczającego w wartości rzeczywistej lub nowej;
- 3) dla obiektów specjalistycznych – w wartości rzeczywistej;
- 4) dla lokali mieszkalnych – w wartości rynkowej.

§ 19

1. Suma ubezpieczenia dla ruchomości domowych i stałych elementów może zostać określona według wyboru Ubezpieczającego w wartości nowej albo rzeczywistej.
2. Ubezpieczający może ubezpieczyć ruchomości domowe i stałe elementy w wariantcie standardowym, o którym mowa w § 20, w wariantcie wybranych ryzyk, o którym mowa w § 21 oraz w wariantcie wybranych ryzyk i grup mienia, o którym mowa w § 22.

§ 20

1. W wariantcie standardowym Ubezpieczający ustala jedną sumę ubezpieczenia dla wszystkich rodzajów ruchomości domowych i stałych elementów.
2. W granicach sumy ubezpieczenia, o której mowa w ust. 1, ustanawia się następujące limity odpowiedzialności PZU SA:
  - 1) z tytułu szkód w sprzęcie audiowizualnym (w tym również w antenach telewizyjnych i radiowych zainstalowanych na zewnątrz bu-

- dyńki mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego), komputerowym, fotograficznym oraz instrumentach muzycznych – w wysokości 70% sumy ubezpieczenia;
  - 2) z tytułu szkód w przedmiotach ze srebra, złota i platyny, monetach, biżuterii, dziełach sztuki oraz znaczkach filatelistycznych – w wysokości 40% sumy ubezpieczenia;
  - 3) z tytułu szkód w stałych elementach – w wysokości 70% sumy ubezpieczenia;
  - 4) z tytułu szkód w pieniądzach i środkach płatniczych innych niż karty płatnicze i kredytowe – w wysokości 5% sumy ubezpieczenia;
  - 5) z tytułu szkód w papierach wartościowych – w wysokości 20% sumy ubezpieczenia;
  - 6) z tytułu szkód w mieniu wypożyczonym – w wysokości 20% sumy ubezpieczenia;
  - 7) z tytułu szkód w mieniu służbowym – w wysokości 20% sumy ubezpieczenia;
  - 8) z tytułu szkód w sprzęcie biurowym – w wysokości 40% sumy ubezpieczenia;
  - 9) z tytułu szkód w mieniu innym niż wymienione w pkt 1–8 – w wysokości 100% sumy ubezpieczenia.
3. Jeśli dany przedmiot ubezpieczenia kwalifikuje się do więcej niż jednej grupy, spośród określonych w ust. 2, górną granicą odpowiedzialności PZU SA jest najniższy limit spośród limitów wymienionych w ust. 2.

§ 21

1. W wariantcie wybranych ryzyk Ubezpieczający może ustalić odrębne sumy ubezpieczenia dla ryzyka:
  - 1) ognia i innych zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1 oraz przepięcia, lub
  - 2) kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji.
2. Jeżeli Ubezpieczający rozszerzy zakres ochrony o ryzyko aktów terrorizmu, PZU SA odpowiada za szkody do wysokości:
  - 1) sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie ubezpieczenia dla ryzyka, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;
  - 2) sumy ubezpieczenia ustalonej dla ryzyka, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli w umowie ubezpieczenia ustalona została suma ubezpieczenia tylko dla tego ryzyka.
3. W granicach sum ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 i 2 mają zastosowanie limity, o których mowa w § 20 ust. 2.

§ 22

1. W wariantcie wybranych ryzyk i grup mienia Ubezpieczający może ustalić odrębne sumy ubezpieczenia dla:
  - 1) sprzętu audiowizualnego (w tym również anten telewizyjnych i radiowych zainstalowanych na zewnątrz budynku mieszkalnego), komputerowego, fotograficznego, instrumentów muzycznych, w tym również mienia służbowego;
  - 2) przedmiotów ze srebra, złota i platyny, monet, biżuterii, dzieł sztuki, znaczków filatelistycznych, lub
  - 3) stałych elementów mieszkania, urządzeń domowych, odzieży, książek i innych ruchomości domowych nie wymienionych w pkt 1 i 2
 od ryzyka:
  - a) ognia i innych zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 pkt 1 oraz przepięcia lub
  - b) kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji.
2. W wariantcie wybranych ryzyk i grup mienia nie można ubezpieczyć sprzętu elektronicznego służącego do działalności gospodarczej o charakterze biurowym.
3. Jeżeli Ubezpieczający rozszerzy zakres ochrony o ryzyko aktów terrorizmu, PZU SA odpowiada za szkody do wysokości:
  - 1) sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie ubezpieczenia dla ryzyka, o którym mowa w ust. 1 lit. a;
  - 2) sumy ubezpieczenia ustalonej dla ryzyka, o którym mowa w ust. 1 lit. b jeżeli w umowie ubezpieczenia ustalone zostały sumy ubezpieczenia tylko dla tego ryzyka.

§ 23

1. Górną granicę odpowiedzialności PZU SA za ruchomości domowe i stałe elementy znajdujące się w piwnicy, pralni domowej, suszarni, strychu, garażu w jednorodzinny budynek mieszkalny stanowi w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariantcie:
  - 1) standardowym – suma ubezpieczenia ustalona dla ruchomości domowych i stałych elementów zgodnie z § 20 ust. 1 z uwzględnieniem limitów, o których mowa w § 20 ust. 2;
  - 2) wybranych ryzyk – suma ubezpieczenia ustalona dla ruchomości domowych i stałych elementów § 21, z uwzględnieniem limitów o których mowa w § 20 ust. 2;
  - 3) wybranych ryzyk i grup mienia – suma ubezpieczenia ustalona dla poszczególnych grup mienia zgodnie z postanowieniami § 22 ust. 1 i 3.

2. Górną granicę odpowiedzialności za ruchomości domowe w pomieszczeniach gospodarczych poza lokalem mieszkalnym, w pomieszczeniach gospodarczych poza jednorodzinny budynek mieszkalny oraz w garażu wolnostojącym stanowi kwota odpowiadająca 5% sumy ubezpieczenia ustalonej dla ruchomości domowych i stałych elementów zgodnie z:

- 1) § 20 ust. 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie standardowym;
  - 2) § 21 ust. 1 pkt 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku działania ognia i innych zdarzeń losowych wymienionych § 5 ust. 1 pkt 1 oraz przepięcia;
  - 3) § 21 ust. 1 pkt 2 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji;
  - 4) § 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk, gdy szkoda powstała w wyniku aktów terroryzmu;
  - 5) § 21 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk tylko od kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji oraz aktów terroryzmu, gdy szkoda powstała w wyniku aktów terroryzmu;
  - 6) § 22 ust. 1 pkt 3 i lit. a – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku działania ognia i innych zdarzeń losowych wymienionych § 5 ust. 1 pkt 1 oraz przepięcia;
  - 7) § 22 ust. 1 pkt 3 i lit. b – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji;
  - 8) § 22 ust. 1 pkt 3 i lit. a oraz ust. 3 pkt 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku aktów terroryzmu, albo
  - 9) § 22 ust. 1 pkt 3 i lit. b oraz ust. 3 pkt 2 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia tylko od kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji oraz aktów terroryzmu, gdy szkoda w ruchomościach domowych powstała w wyniku aktów terroryzmu.
3. Z zastrzeżeniem ust. 4 górną granicę odpowiedzialności za szkody w ruchomościach domowych z tytułu rabunku poza miejscem ubezpieczenia stanowi kwota odpowiadająca 10% sumy ubezpieczenia dla ruchomości domowych i stałych elementów ustalonej zgodnie z:
- 1) § 20 ust. 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie standardowym;
  - 2) § 21 ust. 1 pkt 2 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk, albo
  - 3) § 22 ust. 1 pkt 1–3 i lit. b – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia.

4. Górną granicę odpowiedzialności za szkody w pieniądzu i środkach płatniczych innych niż karty płatnicze i kredytowe z tytułu rabunku poza miejscem ubezpieczenia stanowi kwota odpowiadająca 5% sumy ubezpieczenia dla ruchomości domowych i stałych elementów ustalonej zgodnie z:

- 1) § 20 ust. 1 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie standardowym;
- 2) § 21 ust. 1 pkt 2 – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk, albo
- 3) § 22 ust. 1 pkt 3 i lit. b – w przypadku ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów w wariancie wybranych ryzyk i grup mienia.

§ 24

1. Po wypłacie odszkodowania suma ubezpieczenia:

- 1) w przypadku budynków, budowli, wyposażenia posesji, obiektów specjalistycznych, lokali mieszkalnych i nagrobków cmentarnych – nie ulega pomniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania;
- 2) w przypadku ruchomości domowych i stałych elementów – ulega pomniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, Ubezpieczający może uzupełnić sumę ubezpieczenia płacąc dodatkową składkę. W przeciwnym razie górną granicę odpowiedzialności PZU SA za kolejną szkodę powstałą w danym okresie ubezpieczenia stanowi różnica między sumą ubezpieczenia wskazaną w umowie ubezpieczenia, a kwotą wypłaconego odszkodowania.

Wymogi w zakresie zabezpieczenia mienia

§ 25

1. Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest:

- 1) przestrzegać obowiązujących przepisów z zakresu ochrony przeciwpożarowej;
  - 2) przeprowadzać konserwacje i okresowe remonty w ubezpieczonym mieniu;
  - 3) stosować właściwe środki ochronne w celu zabezpieczenia instalacji wodnych i centralnego ogrzewania przed mrozem;
  - 4) zamknąć, opróżnić z wody i utrzymać opróżnione instalacje wodne i centralnego ogrzewania w obiektach nieużywanych i niedozorowanych lub czasowo nieczynnych;
  - 5) wykonywać niezwłocznie wszelkie inwestycje i naprawy niezbędne w ocenie rzeczoznawców lub w świetle obowiązujących przepisów dotyczących prawidłowego działania instalacji.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa obowiązków, o których mowa w ust. 1, PZU SA wolny jest od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 26

1. Budynek mieszkalny i lokal mieszkalny uważa się za należycie zabezpieczony, jeżeli spełnione zostały łącznie następujące warunki:
  - 1) z zastrzeżeniem ust. 3 wszystkie drzwi zewnętrzne prowadzące do budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego były zamknięte co najmniej na dwa zamki wielozastawkowe lub na jeden zamek wielopunktowy, bądź na zamek mechaniczno-elektroniczny;
  - 2) oszklone drzwi zewnętrzne prowadzące do budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego nie były zaopatrzone w zamki, które można otworzyć bez użycia klucza przez otwór wybity w szybie;
  - 3) drzwi zewnętrzne, okna, drzwi balkonowe i tarasowe znajdowały się w należyłym stanie technicznym i były tak umocowane, osadzone i zamknięte, że wyłamanie ich lub wyważenie nie było możliwe bez pozostawienia widocznych śladów stanowiących dowód użycia siły i narzędzi;
  - 4) w ścianach i stropach nie było otworów umożliwiających wydostanie przedmiotów bez włamania; nie dotyczy to otworów na kondygnacjach powyżej parteru (z wyjątkiem drzwi balkonowych), jeżeli nie ma do tych otworów dostępu z położonych pod nimi lub obok nich przybudówek, balkonów, tarasów, schodów lub zamontowanych na stałe drabinek;
  - 5) klucze (inne urządzenia otwierające) od zamków były w wyłącznym posiadaniu Ubezpieczonego lub osoby uprawnionej do ich przechowywania.
2. Pomieszczenie gospodarcze poza jednorodzinny budynek mieszkalny lub lokalem mieszkalnym uważa się za należycie zabezpieczone, jeżeli spełnione zostały łącznie warunki wymienione w ust. 1 z tym, że drzwi zewnętrzne prowadzące do pomieszczenia gospodarczego powinny być zamknięte co najmniej na jeden zamek wielozastawkowy lub kłódkę wielozastawkową.
3. Garaże w budynkach mieszkalnych oraz garaże wolnostojące uważa się za należycie zabezpieczone, jeżeli spełnione zostały łącznie warunki wymienione w ust. 1 z tym, że drzwi zewnętrzne prowadzące do garażu powinny być zamknięte co najmniej na jeden zamek wielozastawkowy lub kłódkę wielozastawkową. Za równorzędne zamknięcie drzwi garażowych uznaje się także elektroniczny system zamykania drzwi.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 27

1. Wysokość szkody ustalana jest dla:

- 1) budynków ubezpieczonych w:
  - a) wartości nowej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a,
  - b) wartości w stadium budowy – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a,
  - c) wartości rzeczywistej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a pomniejszonych o stopień zużycia technicznego;
- 2) budowli, wyposażenia posesji, nagrobków cmentarnych ubezpieczonych w:
  - a) wartości nowej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a,
  - b) wartości rzeczywistej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a pomniejszonych o stopień zużycia technicznego;
- 3) obiektów specjalistycznych – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a pomniejszonych o stopień zużycia technicznego;
- 4) lokali mieszkalnych:
  - a) w przypadku szkody całkowitej – według wartości rynkowej określonej w § 2 pkt 80,
  - b) w przypadku szkody częściowej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. a;
- 5) ruchomości domowych i stałych elementów ubezpieczonych w wartości:
  - a) nowej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. b,
  - b) rzeczywistej – według wysokości kosztów określonych w § 2 pkt 79 lit. b ustaloną z uwzględnieniem stopnia zużycia technicznego zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. W odniesieniu do ruchomości domowych i stałych elementów wysokość szkody ustala się – w przypadku szkody:
  - 1) w pieniądzech – według ich nominalnej wartości. Pieniądze stanowiące walutę obcą, przelicza się na złote polskie według średniego kursu danej waluty w NBP, obowiązującego w dniu powstania szkody;
  - 2) w monetach – według wartości złomu, chyba że monety te stanowią prawny środek płatniczy, a ich nominalna wartość jest wyższa od wartości złomu. Za wysokość szkody przyjmuje się wówczas wartość nominalną tych monet;
  - 3) w czekach – według potwierdzonej kwoty zrealizowanego czeku;
  - 4) w papierach wartościowych będących przedmiotem obrotu giełdowego – według ceny giełdowej w dniu powstania szkody, pomniejszonej o prowizję maklerską;
  - 5) w akcjach na okaziciela nie będących przedmiotem obrotu giełdowego – według wartości księgowej przypadającej na jedną akcję na dzień sporządzenia bilansu za okres obrachunkowy poprzedzający dzień powstania szkody;
  - 6) w obligacjach nie będących przedmiotem obrotu giełdowego – według wartości nominalnej powiększonej o wartość oprocentowania należnego na dzień powstania szkody;
  - 7) w zwierzętach – według przeciętnej wartości zwierzęcia tej samej rasy tego samego gatunku, ustalonej na podstawie cen występujących w handlu w dniu powstania szkody, powiększonej o ewentualne koszty uśpienia z konieczności;
  - 8) w roślinach doniczkowych – według przeciętnej wartości rośliny doniczkowej tego samego gatunku i odmiany oraz takiej samej lub podobnej wielkości, ustalonej na podstawie cen występujących w handlu w dniu powstania szkody.
3. W odniesieniu do kosztów naprawy powłok malarskich wewnątrz budynku lub lokalu mieszkalnego nie odlicza się stopnia zużycia technicznego.
4. W razie nieudokumentowania kosztów naprawy przedmiotu szkody, jako wysokość szkody, przyjmuje się określony procentowo w porozumieniu z Ubezpieczonym lub przez rzeczoznawcę ubytek wartości rzeczywistej przedmiotu szkody.

§ 28

1. PZU SA ustala należne odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wysokości poniesionej szkody.
2. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania:
  - 1) uwzględnia się :
    - a) wartość pozostałości,
    - b) w przedmiotach stanowiących komplet lub tworzących jedną całość – ubytek wartości, jakiemu uległa całość lub komplet pod warunkiem, że nie ma możliwości rekonstrukcji całości lub kompletu przez zakup, dorobienie lub uzupełnienie utraconych elementów;
  - 2) nie uwzględnia się:
    - a) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, artystycznej, zabytkowej czy amatorskiej ubezpieczonego mienia,
    - b) kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą z zastrzeżeniem postanowień zawartych w pkt 1 lit. b.

§ 29

1. Wysokość odszkodowania w budynkach, budowlach, wyposażeniu posesji, obiektach specjalistycznych, lokalach mieszkalnych i nagrobkach cmentarnych ustala się według:
  - 1) cenników budowlanych stosowanych przez PZU SA, opracowanych przez przedsiębiorstwa wyspecjalizowane w zakresie budownictwa; ustalenie wysokości odszkodowania na podstawie cenników następuje między innymi w przypadku:
    - a) niepodejmowania przez Ubezpieczonego odbudowy lub naprawy zniszczonego lub uszkodzonego mienia,
    - b) braku rachunków, o których mowa w pkt 2,
    - c) braku kosztorysu, o którym mowa w pkt 3;
  - 2) rachunków odbudowy lub naprawy, przedłożonych przez Ubezpieczonego w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody, potwierdzonych:
    - a) kosztorysem powykonawczym sporządzonym przez podmiot dokonujący odbudowy lub naprawy, lub
    - b) specyfikacją zakresu wykonanych robót sporządzoną przez podmiot dokonujący odbudowy lub naprawy, w odniesieniu do szkody, której wysokość nie przekracza przed uwzględnieniem zużycia technicznego kwoty 10 000 zł;
  - 3) kosztorysu odbudowy lub naprawy dokonanej przez Ubezpieczonego systemem gospodarczym, przedłożonego w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody;
  - 4) ceny 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego dla szkody całkowitej w lokalu mieszkalnym ustalonej według zasad określonych w § 2 pkt 80.
2. Wysokość odszkodowania ustala się na podstawie cen z dnia powstania szkody, za wyjątkiem szkód udokumentowanych rachunkiem odbudowy lub naprawy albo kosztorysem.

§ 30

1. Koszty, o których mowa w § 13 ust. 1 łącznie z odszkodowaniem nie mogą przewyższyć sumy ubezpieczenia określonej dla zagrożonych zniszczeniem lub objętych akcją ratunkową poszczególnych składników mienia. Ograniczenie to nie dotyczy sytuacji, gdy wyżej wymienione koszty zostały poniesione przez Ubezpieczonego na polecenie PZU SA.
2. W przypadku, gdy koszty, o których mowa w § 13 ust. 1, dotyczą mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego, PZU SA pokrywa poniesione przez Ubezpieczonego koszty w takiej proporcji, w jakiej pozostaje wartość mienia ubezpieczonego do łącznej wartości mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego. Jeżeli ustalenie proporcji nie jest możliwe PZU SA pokryje 50% poniesionych kosztów.
3. Koszty, o których mowa w § 13 ust. 2 nie mogą przewyższyć 5% wysokości należnego odszkodowania.

Rozdział 2 UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ W ŻYCIU PRYWATNYM

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 31

1. PZU SA udziela ochrony ubezpieczeniowej Ubezpieczonemu, gdy w związku z wykonywaniem czynności w życiu prywatnym lub posiadaniem mieniem, w następstwie czynu niedozwolonego (odpowiedzialność deliktowa) jest on zobowiązany do naprawienia szkody na osobie bądź szkody rzeczowej wyrządzonej osobie trzeciej.
2. PZU SA udziela również ochrony ubezpieczeniowej w przypadku wyrządzenia szkód na osobie bądź szkód rzeczowych wskutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego.
3. Warunkiem odpowiedzialności PZU SA jest zajście zdarzenia ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia i zgłoszenie roszczeń przez poszkodowanego przed upływem okresu przedawnienia.
4. W zależności od wyboru Ubezpieczającego zakres ochrony ubezpieczeniowej, o którym mowa w ust. 1 może obejmować szkody powstałe:
  - 1) na terenie posesji, gdy przedmiotem ubezpieczenia jest budynek mieszkalny jednorodzinny w zabudowie pojedynczej, bliźniaczej lub szeregowej lub ruchomości domowe i stałe elementy w takim budynku albo na terenie budynku wielorodzinnego, gdy przedmiotem ubezpieczenia jest lokal mieszkalny w tym budynku lub ruchomości domowe i stałe elementy w takim lokalu;
  - 2) na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, albo
  - 3) na obszarze całego świata za wyjątkiem Kanady i Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz ich terytoriów zależnych.
5. PZU SA udziela ochrony ubezpieczeniowej w granicach odpowiedzialności ustawowej Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem postanowień o.u.u.

§ 32

1. Z zastrzeżeniem ust. 3 zakresem ochrony objęte są w szczególności szkody powstałe z tytułu:
  - 1) użytkowania budynków, budowli, obiektów specjalistycznych lub lokalu mieszkalnego wskazanych w polisie, w tym za szkody wyrządzone posiadaczom innych lokali w następstwie nieumyślnego pozostawienia otwartych kranów w urządzeniach wodno-kanalizacyjnych lub zalania z innych przyczyn, za które Ubezpieczony ponosi winę;
  - 2) wykonywania czynności życia codziennego przez Ubezpieczonego;
  - 3) użytkowania wózka inwalidzkiego;
  - 4) posiadania zwierząt domowych.
2. PZU SA ponosi także odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek:
  - 1) wyrzucenia, wylania lub spadnięcia jakiegokolwiek przedmiotu z lokalu mieszkalnego lub budynku, o których mowa w § 31 ust. 4 pkt. 1;
  - 2) zawałenia się budynków, budowli, obiektów specjalistycznych, wyposażenia posesji, znajdujących się na posesji, o której mowa w § 31 ust. 4 pkt 1 lub budynku wielorodzinnego, o którym mowa w § 31 ust. 4 pkt 1, lub oderwania się ich części; chociażby wyrządzone zostały poza terenem posesji lub poza terenem budynku wielorodzinnego, o których mowa w § 31 ust. 4 pkt 1.
3. PZU SA ponosi odpowiedzialność za szkody rzeczowe lub szkody na osobie wyrządzone przez pomoc domową przy wykonywaniu prac zleconych przez Ubezpieczonego w zakresie czynności życia codziennego.
4. Wszystkie szkody będące następstwem tego samego zdarzenia ubezpieczeniowego uważa się za następstwa jednego wypadku ubezpieczeniowego niezależnie od liczby poszkodowanych i momentu powstania szkody oraz przyjmuje się, że miały miejsce w chwili powstania pierwszej szkody.

§ 33

Na wniosek Ubezpieczającego za zapłatą dodatkowej składki zakres ochrony w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym

może zostać rozszerzony o szkody wynikłe z amatorskiego uprawiania narciarstwa, sportów walki oraz użytkowania małych jednostek pływających.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 34

PZU SA nie odpowiada za szkody:

- 1) wyrządzone przez Ubezpieczonego osobie bliskiej lub pomocy domowej podczas wykonywania przez nią powierzonych czynności w gospodarstwie domowym albo wyrządzone przez te osoby Ubezpieczonemu;
- 2) wyrządzone przez Ubezpieczonego w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub pod wpływem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że stan nietrzeźwości, stan po użyciu alkoholu, zażycie narkotyków, substancji odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych nie miało wpływu na zaistnienie zdarzenia ubezpieczeniowego;
- 3) wynikające z wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) wyrządzone przez zwierzęta hodowlane w tym również pszczoły, jeżeli pasieka Ubezpieczonego liczy więcej niż pięć uli;
- 5) za które przysługuje odszkodowanie z innych umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, w tym obowiązkowych zawartych z PZU SA;
- 6) wynikłe z posiadania broni palnej;
- 7) wynikłe z wyczynowego uprawiania sportów;
- 8) wynikłe z amatorskiego uprawiania narciarstwa i sportów walki oraz użytkowania małych jednostek pływających, chyba że ryzyko to zostało objęte ochroną za zapłatą dodatkowej składki;
- 9) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych;
- 10) wyrządzone w środowisku przez jego zanieczyszczenie oraz w drzewostanie lasów i parków;
- 11) powstałe wskutek powolnego działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego lub innego czynnika działającego podobnie;
- 12) powstałe wskutek oddziaływania energii jądrowej, promieni laserowych, maserowych, promieniowania jonizującego, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego, lub skażenia radioaktywnego;
- 13) polegające na zapłacie wszelkiego rodzaju kar pieniężnych, grzywien sądowych i kar administracyjnych, mandatów, podatków, należności publicznoprawnych;
- 14) związane z naruszeniem dóbr osobistych innych niż objęte zakresem szkody na osobie oraz związane z naruszeniem praw własności intelektualnych;
- 15) powstałe w mieniu powierzonym, w tym także w mieniu służbowym, z którego Ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, przechowania lub innej podobnej formy (np. leasingu);
- 16) wyrządzone w związku z posiadaniem, kierowaniem lub używaniem pojazdów mechanicznych;
- 17) wyrządzone przez pomoc domową czynnościami nie mieszczącymi się w zakresie jej obowiązków wynikających z umowy o pracę lub umowy cywilno-prawnej;
- 18) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu lub utracie pieniędzy i innych środków płatniczych, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz znaczków filatelistycznych i monet.

Suma gwarancyjna

§ 35

1. Wysokość sumy gwarancyjnej określana jest przez Ubezpieczającego w uzgodnieniu z PZU SA, przy czym minimalna suma gwarancyjna wynosi 10 000 zł.
2. Suma gwarancyjna określona jest na jedno i na wszystkie zdarzenia ubezpieczeniowe zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
3. W ramach sumy gwarancyjnej PZU SA jest obowiązany do:
  - 1) pokrycia kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych za zgodą PZU SA w celu ustalenia okoliczności lub rozmiaru szkody;
  - 2) pokrycia niezbędnych kosztów obrony sądowej przed roszczeniem poszkodowanego, o ile prowadzenie tego sporu PZU SA uzna za uzasadnione;
  - 3) pokrycia kosztów postępowania cywilnego, w tym mediacji lub pojednawczego, prowadzonego w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi, o ile PZU SA uzna prowadzenie mediacji lub postępowania pojednawczego za uzasadnione.
4. Każdorazowa wypłata odszkodowania lub kosztów, o których mowa w ust. 3, powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej o wypłaconą kwotę.
5. Ubezpieczający może uzupełnić zmniejszoną sumę gwarancyjną.
6. Jeżeli tytułem odszkodowania za szkody na osobie przysługują po-

szkodowanemu zarówno świadczenia jednorazowe jak i renty, PZU SA zaspokaja je z obowiązującej sumy gwarancyjnej w następującej kolejności:

- 1) świadczenie jednorazowe;
- 2) renty czasowe;
- 3) renty dożywotnie.

Rozdział 3 UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 36

1. Przedmiotem ubezpieczenia są następstwa nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w okresie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami, w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu, rozstroju zdrowia albo śmierci Ubezpieczonego.
2. Ubezpieczeniem objęte są również trwałe następstwa obrażeń ciała, do których doszło w czasie ataku epilepsji albo omdlenia o niestabilnej przyczynie.
3. Na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, ochroną ubezpieczeniową może zostać objęte ryzyko następstw zawału serca oraz krwotoków śródczaszkowych.

§ 37

Umowę ubezpieczenia można zawrzeć w jednym z dwóch wariantów, o których mowa w § 38 i § 39.

§ 38

W wariantcie I, Ubezpieczonemu przysługują następujące świadczenia:

- 1) świadczenie z tytułu śmierci zaistniałej w wyniku nieszczęśliwego wypadku, w wysokości 100% sumy ubezpieczenia;
- 2) świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem nieszczęśliwego wypadku przy czym, jeżeli Ubezpieczony doznał 100% trwałego uszczerbku PZU SA wypłaca świadczenie w pełnej wysokości sumy ubezpieczenia, a w razie częściowego uszczerbku taki procent sumy ubezpieczenia, w jakim Ubezpieczony doznał trwałego uszczerbku.

§ 39

W wariantcie II Ubezpieczonemu przysługują następujące świadczenia:

- 1) świadczenie z tytułu śmierci zaistniałej w wyniku nieszczęśliwego wypadku w wysokości 100% sumy ubezpieczenia;
- 2) świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem nieszczęśliwego wypadku, które ustalane jest progresywnie. Wysokość świadczenia stanowi iloczyn sumy ubezpieczenia, procentu trwałego uszczerbku oraz wskaźnika progresji. Wysokość wskaźnika progresji uzależniona jest od wysokości trwałego uszczerbku i wynosi odpowiednio:

Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu	Wskaźnik progresji
do 25%	1,00
powyżej 25% do 50%	1,50
powyżej 50% do 65%	2,00
powyżej 65% do 85%	2,50
powyżej 85% do 100%	3,00

§ 40

1. Niezależnie od świadczeń, o których mowa w § 38 i § 39 PZU SA zwraca poniesione przez Ubezpieczonego:
  - 1) koszty jednorazowego nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych – do wysokości 20% sumy ubezpieczenia, ale nie więcej niż 5 000 zł na jedno zdarzenie;
  - 2) koszty przeszkolenia zawodowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osób niepełnosprawnych – do wysokości 20% sumy ubezpieczenia, ale nie więcej niż 5 000 zł na jedno zdarzenie;
  - 3) koszty leczenia następstw nieszczęśliwych wypadków poniesione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – do wysokości 20% sumy ubezpieczenia, ale nie więcej niż 5 000 zł na jedno zdarzenie.
2. Za koszty leczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się koszty wizyt lekarskich, leczenia ambulatoryjnego, leczenia szpitalnego, zabiegów ambulatoryjnych, zabiegów operacyjnych, badań zleconych przez lekarza, zakupu leków oraz środków opatrunkowych przepisanych przez lekarza, transportu z miejsca wypadku do szpitala lub ambulatorium, rehabilitacji.
3. Niezależnie od świadczeń przysługujących Ubezpieczonemu na podstawie umowy ubezpieczenia, PZU SA zwraca Ubezpieczonemu niezbędne, udokumentowane wydatki poniesione na przejazdy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do wskazanych przez PZU SA lekarzy lub na obserwację kliniczną oraz koszty badań lekarskich zleconych

przez lekarzy PZU SA, wymaganych dla uzasadnienia zgłoszonych roszczeń.

4. Jeżeli Ubezpieczonemu przysługują świadczenia na podstawie kilku umów ubezpieczenia w zakresie następstw nieszczęśliwych wypadków, świadczenia przysługują z każdej umowy, jednak poniesione koszty z tytułu przeprowadzonego leczenia, nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz przeszkolenia zawodowego osób niepełnosprawnych zwracane są do wysokości rzeczywistych, udowodnionych wydatków maksymalnie jednak do wysokości limitów wynikających z zawartych umów.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 41

1. Z odpowiedzialności PZU SA wyłączone są następstwa nieszczęśliwych wypadków powstałe:
  - 1) podczas kierowania pojazdem przez Ubezpieczonego, który nie posiadał wymaganych prawem uprawnień;
  - 2) podczas kierowania przez Ubezpieczonego pojazdem w stanie nietrzeźwości albo w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
  - 3) w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu albo po użyciu narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że stan nietrzeźwości, stan po użyciu alkoholu, zażycie narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych nie miało wpływu na zaistnienie zdarzenia;
  - 4) w wyniku zatrucia spowodowanego spożyciem alkoholu albo używaniem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
  - 5) w wyniku udziału Ubezpieczonego w zakładach, bójkach (z wyjątkiem działania w obronie koniecznej);
  - 6) podczas udziału Ubezpieczonego w strajkach, rozruchach, zamieszkach, akcjach protestacyjnych, blokadach dróg lub sabotażu, chyba że udział w strajkach, rozruchach, zamieszkach, akcjach protestacyjnych, blokadach dróg wynikał z wykonywania czynności służbowych;
  - 7) w związku z popełnieniem albo usiłowaniem popełnienia samobójstwa przez Ubezpieczonego, który ukończył 17 lat;
  - 8) wskutek utraty przytomności spowodowanej przyczyną chorobową z wyłączeniem obrażeń ciała, do których doszło w czasie ataku epilepsji albo omdlenia o nieustalonej przyczynie chorobowej;
  - 9) w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia Ubezpieczonego, powstałych w związku z wykonywaniem procedur medycznych bez względu na to, przez kogo były wykonywane, chyba że wykonanie procedur medycznych dotyczyło leczenia bezpośrednich następstw nieszczęśliwego wypadku;
  - 10) podczas wyczynowego uprawiania sportów wysokiego ryzyka.
2. Z odpowiedzialności PZU SA wyłączone są choroby zawodowe oraz wszelkie choroby lub stany chorobowe nawet takie, które występują nagle, z zastrzeżeniem § 36 ust. 2 i 3.
3. Odpowiedzialność PZU SA nie obejmuje zadośćuczynienia za doznany ból, cierpienia fizyczne i moralne oraz odszkodowania za poniesione straty materialne polegające na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy.

Suma ubezpieczenia

§ 42

1. Suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego w porozumieniu z PZU SA na każdy nieszczęśliwy wypadek zaistniały w okresie ubezpieczenia w odniesieniu do jednego Ubezpieczonego.
2. Minimalna suma ubezpieczenia wynosi 3 000 zł.

Ustalenie wysokości świadczenia

§ 43

1. Rodzaje i wysokość przysługujących świadczeń ustala się po stwierdzeniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem a śmiercią, trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub rozstrojem zdrowia.
2. Ustalenie związku przyczynowego, o którym mowa w ust. 1 oraz rodzaju i wysokości przysługujących świadczeń następuje na podstawie dostarczonych dokumentów określonych w § 78 ust. 1 pkt 2 lit. b lub wyników badań lekarskich.
3. Świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci Ubezpieczonego wypłaca się pod warunkiem, że trwały uszczerbek na zdrowiu lub śmierć wystąpiły w ciągu 24 miesięcy od dnia zajścia nieszczęśliwego wypadku.

§ 44

1. Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu określają powołani przez PZU SA lekarze w oparciu o „Tabele norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu PZU SA”.
2. Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu powinien być ustalony po całkowitym zakończeniu leczenia, z uwzględnieniem zaleconej przez lekarza rehabilitacji, a w razie dłuższego leczenia – najpóźniej w 24-tym miesiącu od dnia nieszczęśliwego wypadku. Późniejsza zmiana stopnia trwałego uszczerbku, polegająca na polepszeniu lub pogorszeniu stanu zdrowia, nie daje podstawy do zmiany wysokości świadczenia.
3. Przy ustalaniu procentu trwałego uszczerbku na zdrowiu nie bierze się pod uwagę rodzaju pracy lub czynności wykonywanych przez Ubezpieczonego.
4. Jeżeli w wyniku nieszczęśliwego wypadku powstanie więcej niż jeden rodzaj uszkodzenia ciała, na wysokość świadczenia z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu składa się suma świadczeń należnych z tytułu każdego uszkodzenia ciała, nie więcej jednak niż do wysokości sumy ubezpieczenia określonej w umowie z zastrzeżeniem § 39 pkt 2.
5. W razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu, układu, których funkcje przed nieszczęśliwym wypadkiem były już upośledzone wskutek choroby lub urazu, procent trwałego uszczerbku na zdrowiu określa się w wysokości różnicy między procentem trwałego uszczerbku ustalonego dla stanu danego organu, narządu, układu po nieszczęśliwym wypadku, a procentem trwałego uszczerbku na zdrowiu istniejącego bezpośrednio przed nieszczęśliwym wypadkiem.

Wypłata świadczenia

§ 45

1. Świadczenie z tytułu następstw nieszczęśliwego wypadku wypłaca się Ubezpieczonemu z zastrzeżeniem ust. 2. W przypadku, gdy Ubezpieczony jest małoletni, świadczenie wypłaca się przedstawicielowi ustawowemu.
2. Świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku wypłaca się uprawnionemu.
3. W przypadku, gdy Ubezpieczony nie wskazał uprawnionego, PZU SA wypłaca świadczenie członkowi rodziny Ubezpieczonego według następującej kolejności:
  - 1) małżonkowi;
  - 2) dzieciom;
  - 3) rodzicom;
  - 4) osobom powołanym do dziedziczenia z ustawy.
4. Jeżeli PZU SA wypłaci świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie w ciągu 24 miesięcy od dnia nieszczęśliwego wypadku nastąpi śmierć Ubezpieczonego będąca następstwem tego wypadku, PZU SA wypłaci uprawnionemu świadczenie z tytułu śmierci w wysokości stanowiącej różnicę kwoty świadczenia z tytułu śmierci i kwoty świadczenia wypłaconego z tytułu trwałego uszczerbku.
5. W razie śmierci Ubezpieczonego nie będącej następstwem wypadku, a przed otrzymaniem przez niego świadczenia przysługującego z tytułu następstw nieszczęśliwych wypadków PZU SA wypłaca to świadczenie spadkobiercom Ubezpieczonego. Jeżeli trwały uszczerbek nie został ustalony przed śmiercią Ubezpieczonego, przyjmuje się przypuszczalny stopień trwałego uszczerbku według oceny lekarzy orzeczących, wskazanych przez PZU SA, orzeczony na podstawie przedłożonej dokumentacji medycznej.

Rozdział 4 UBEZPIECZENIE SZKLANYCH PRZEDMIOTÓW OD STŁUCZENIA

Przedmiot ubezpieczenia

§ 46

Przedmiotem ubezpieczenia są znajdujące się w budynku mieszkalnym lub lokalu mieszkalnym następujące przedmioty:

- 1) oszklenia okienne i drzwiowe;
- 2) szyby specjalne w szczególności antywłamaniowe;
- 3) wykładziny ceramiczne, szklane i kamienne (z wyłączeniem podłogowych);
- 4) inne przedmioty szklane będące wyposażeniem budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego takie jak: przegrody ścienne, elementy szklane stanowiące składową część mebli.

Zakres ubezpieczenia

§ 47

Ubezpieczeniem objęte są szkody powstałe wskutek stłuczenia (rozbicia) ubezpieczonych przedmiotów w wyniku zdarzeń ubezpieczeniowych innych niż określone w § 5 lub § 11.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 48

1. Ubezpieczeniem nie są objęte:

- 1) szkło stanowiące osprzęt urządzeń technicznych (maszyn, aparatów, narzędzi itp.) oraz osprzęt wszelkiego rodzaju instalacji;
  - 2) szyby, przedmioty szklane i płyty kamienne w stanie uszkodzonym;
  - 3) szyby, przedmioty szklane i płyty kamienne przed ich ostatecznym zamontowaniem bądź zainstalowaniem w miejscu przeznaczenia;
  - 4) szyby, przedmioty szklane i płyty kamienne w budynkach mieszkalnych w stadium budowy.
2. PZU SA nie odpowiada za szkody:
    - 1) powstałe przy wymianie lub wymontowaniu ubezpieczonego przedmiotu;
    - 2) powstałe wskutek zadrapania, porysowania, poplamienia bądź zmiany barwy.
  3. PZU SA nie pokrywa kosztów:
    - 1) ustawienia rusztowań lub użycia dźwigu w celu dokonania wymiany lub naprawy ubezpieczonych przedmiotów;
    - 2) wykonania napisów reklamowych i informacyjnych oraz ozdób znajdujących się na ubezpieczonych przedmiotach;
    - 3) pokrycia oszkleń folią.

Suma ubezpieczenia

§ 49

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w porozumieniu z PZU SA kierując się przewidywaną maksymalną szkodą w okresie ubezpieczenia, przy czym minimalna suma ubezpieczenia wynosi 500 zł.
2. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala oddzielnie dla:
  - 1) oszkleń w budynkach mieszkalnych i lokalach mieszkalnych;
  - 2) szyb specjalnych;
  - 3) wykładzin ceramicznych, szklanych i kamiennych;
  - 4) innych przedmiotów szklanych będących wyposażeniem budynku lub lokalu.
3. Suma ubezpieczenia powinna odpowiadać wartości ubezpieczonych przedmiotów łącznie z kosztami ich demontażu, zamontowania bądź zainstalowania oraz transportu, z zastrzeżeniem § 48 ust. 3 pkt 1.
4. Po wypłacie odszkodowania suma ubezpieczenia ulega pomniejszeniu o wartość wypłaconego odszkodowania.
5. Ubezpieczający może uzupełnić sumę ubezpieczenia za zapłatą dodatkowej składki.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 50

1. Wysokość szkody w szybach i innych przedmiotach ubezpieczonych od stłuczenia (rozbicia) ustala się według udokumentowanej przez Ubezpieczonego wartości przedmiotu ubezpieczenia z uwzględnieniem kosztów jego demontażu, zamontowania bądź zainstalowania oraz transportu.
2. W razie braku możliwości udokumentowania wartości przedmiotu ubezpieczenia, wysokość szkody określa się według przeciętnej wartości przedmiotu tego samego lub podobnego rodzaju i gatunku, ustalonej na podstawie cen detalicznych występujących w handlu w dniu powstania szkody lub kosztów naprawy ustalonych stosownie do zakresu szkody na podstawie przeciętnych cen zakładów usługowych wraz z uwzględnieniem niezbędnych kosztów demontażu i montażu uszkodzonego przedmiotu.
3. Wysokość odszkodowania ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. W odniesieniu do elementów stolarki okiennej i drzwiowej odszkodowanie obejmuje koszt wymiany elementów konstrukcyjnych stolarki tylko wówczas, gdy nie ma technologicznej możliwości wymiany oszkleń bez naruszenia konstrukcji, w której oszkleń jest osadzone.

Rozdział 5 UBEZPIECZENIE KOSZTÓW NAJMU LOKALU ZASTĘPCZEGO LUB POBYTU W HOTELU

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 51

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są koszty najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia ubezpieczonego budynku mieszkalnego lub ubezpieczonego lokalu mieszkalnego w wyniku zajścia jednego lub kilku zdarzeń losowych określonych w § 5, w stopniu uniemożliwiającym dalsze zamieszkiwanie przez okres dłuższy niż 3 dni.
2. Stopień zniszczenia lub uszkodzenia ubezpieczonego budynku mieszkalnego lub ubezpieczonego lokalu mieszkalnego, uniemożliwiający dalsze zamieszkiwanie ustala Ubezpieczony w porozumieniu z PZU SA.
3. PZU SA pokrywa koszty najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu tylko w przypadku, kiedy PZU SA ponosi odpowiedzialność za szkody z tytułu ubezpieczenia budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego.
4. PZU SA pokrywa koszty najmu lokalu zastępczego do czasu przeprowadzenia remontu, umożliwiającego ponowne zamieszkanie w ubez-

pieczonym lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy.

5. PZU SA pokrywa koszt pobytu Ubezpieczonego w hotelu do czasu przeprowadzenia prac remontowych, umożliwiających ponowne zamieszkanie w ubezpieczonym lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym nie dłużej jednak niż przez 1 miesiąc.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 52

1. PZU SA nie pokrywa kosztów najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu, jeżeli ubezpieczony budynek mieszkalny lub lokal mieszkalny jest zniszczony w takim stopniu, że możliwa jest jego częściowa eksploatacja.
2. PZU SA nie pokrywa kosztów dodatkowych w postaci wyżywienia, rozmów telefonicznych, transportu i dojazdu ubezpieczonych osób, powstałych w związku z najmem lokalu zastępczego lub pobytem w hotelu.
3. PZU SA nie odpowiada za ruchomości domowe i stałe elementy znajdujące się w wynajmowanym lokalu zastępczym lub w hotelu.

Suma ubezpieczenia

§ 53

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w uzgodnieniu z PZU SA.
2. Suma ubezpieczenia dotyczy wszystkich zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową zaistniałych w okresie ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia określona jest dla całego okresu najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu, o którym mowa w § 51 ust. 3 i 4.
4. PZU SA pokrywa miesięczne koszty najmu lokalu zastępczego lub pobytu w hotelu w maksymalnej wysokości:
  - 1) 1 000 zł dla sumy ubezpieczenia 6 000 zł;
  - 2) 1 500 zł dla sumy ubezpieczenia 9 000 zł;
  - 3) 2 000 zł dla sumy ubezpieczenia 12 000 zł;
  - 4) 2 500 zł dla sumy ubezpieczenia 15 000 zł.
5. Po wypłacie świadczenia suma ubezpieczenia ulega pomniejszeniu o wartość wypłaconego świadczenia.
6. Ubezpieczający nie może uzupełnić sumy ubezpieczenia pomniejszonej o wartość wypłaconego świadczenia.

Postępowanie w razie zaistnienia zdarzenia

§ 54

1. PZU SA zwraca koszt najmu lokalu zastępczego na podstawie pisemnej umowy najmu zawartej przez Ubezpieczonego.
2. PZU SA pokrywa koszt pobytu w hotelu na podstawie rachunku lub faktury.

Rozdział 6 UBEZPIECZENIE ROŚLIN OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

Przedmiot ubezpieczenia

§ 55

Ochroną ubezpieczeniową objęte są rośliny znajdujące się na posesji, na której znajduje się ubezpieczony budynek mieszkalny, w ogródkach przynależnych do lokalu mieszkalnego lub umieszczone na tarasach zbudowanych w technologii dachu odwróconego.

Zakres ubezpieczenia

§ 56

W odniesieniu do roślin PZU SA odpowiada za szkody, polegające na zniszczeniu roślin, w następnym:

- 1) ognia, piorunu, eksplozji, upadku statku powietrznego, powodzi, huraganu, osuwania się ziemi, zapadania się ziemi;
- 2) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami objętymi ochroną ubezpieczeniową.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 57

Nie są objęte ubezpieczeniem:

- 1) rośliny uprawne w ramach działalności rolniczej lub gospodarczej;
- 2) rośliny, których uprawianie narusza przepisy prawa;
- 3) pomniki przyrody.

Suma ubezpieczenia

§ 58

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w uzgodnieniu z PZU SA

- kierując się przewidywaną maksymalną szkodą w okresie ubezpieczenia.
- Suma ubezpieczenia powinna obejmować wartości sadzonek lub nasion gatunków roślin, o których mowa w § 55 łącznie z kosztami przygotowania i ukształtowania terenu lub podłoża, dla przypadku ponownego ich nasadzenia.
  - Po wypłacie odszkodowania suma ubezpieczenia ulega pomniejszeniu o wartość wypłaconego odszkodowania.
  - Ubezpieczający nie może uzupełnić sumy ubezpieczenia pomniejszonej o wartość wypłaconego odszkodowania.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 59

- Wysokość szkody ustala się na podstawie cen dla sadzonek lub nasion tych samych gatunków lub maksymalnie zbliżonych do zniszczonych lub uszkodzonych roślin oraz prac ogrodniczych w dniu powstania szkody, za wyjątkiem szkód udokumentowanych rachunkiem lub kosztorysem.
- Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się:
  - wartości utraconych plonów;
  - wartości kolekcjonerskiej, amatorskiej;
  - kosztów wynikających z braku sadzonek lub nasion danego gatunku lub odmiany i materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą.
- Odszkodowanie powinno odpowiadać wysokości poniesionej szkody.

Rozdział 7 UBEZPIECZENIE ASSISTANCE

Przedmiot ubezpieczenia

§ 60

- Przedmiotem ubezpieczenia są świadczone przez PZU SA za pośrednictwem Centrum Dyspozycyjnego PZU na rzecz Ubezpieczonego następujące usługi assistance:
  - zorganizowanie i pokrycie kosztów pomocy, o której mowa w § 61, w przypadku hospitalizacji spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem lub nagłym zachorowaniem w miejscu ubezpieczenia oraz w przypadku zalecenia lekarskiego o pozostaniu w miejscu ubezpieczenia;
  - zorganizowanie i pokrycie kosztów pobytu zastępczego lub interwencji w ubezpieczonym lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym, w przypadkach określonych w § 62 ust. 1 i 3;
  - usługi informacyjne, o których mowa w § 63.
- Organizację usług assistance, o których mowa w ust. 1 zapewnia Centrum Dyspozycyjne PZU.

Zakres ubezpieczenia

§ 61

- W przypadku hospitalizacji Ubezpieczonego, trwającej dłużej niż 7 dni, będącej wynikiem nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania w miejscu ubezpieczenia, po uzyskaniu przez lekarza PZU SA informacji o przewidywanym czasie pobytu Ubezpieczonego w szpitalu, udzielonej przez lekarza leczącego Ubezpieczonego, PZU SA zobowiązuje się do zorganizowania i pokrycia kosztów opieki nad psami lub kotami Ubezpieczonego znajdującymi się w miejscu ubezpieczenia oraz pokrycia kosztów takiej opieki, maksymalnie do kwoty 300 zł na jedno i wszystkie zdarzenia. W przypadku wyczerpania się sumy, o której mowa w zdaniu poprzednim, PZU SA organizuje i pokryje koszty transportu psów lub kotów Ubezpieczonego maksymalnie do kwoty 150 zł na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do osoby wskazanej przez Ubezpieczonego, albo do najbliższego schroniska dla zwierząt.
- Na telefoniczny wniosek Ubezpieczonego, który nie może według lekarza PZU SA opuścić miejsca ubezpieczenia, PZU SA zobowiązuje się do zorganizowania i dostarczenia Ubezpieczonemu do miejsca ubezpieczenia podstawowych artykułów żywnościowych i higienicznych, a także leków oraz pokrycia kosztów dostarczenia tych artykułów i leków, maksymalnie do kwoty 300 zł na jedno i wszystkie zdarzenia; leki wydawane na receptę dostarczane są pod warunkiem przekazania przez Ubezpieczonego przedstawicielowi Centrum Dyspozycyjnego PZU prawidłowo wystawionej recepty na dany lek.

§ 62

- W przypadku, gdy wskutek zdarzeń losowych wymienionych w § 5 ust. 1 albo kradzieży z włamaniem lub rabunku lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny został uszkodzony i nie nadaje się do dalszego zamieszkania, PZU SA zobowiązuje się do:
  - zorganizowania i pokrycia kosztów pobytu Ubezpieczonego wraz z podręcznym bagażem w hotelu przez maksymalnie trzy doby hotelowe następujące bezpośrednio po dniu, w którym Ubezpieczony

dowiedział się o zajściu zdarzenia, o którym mowa w ust. 1, maksymalnie do kwoty 200 zł za jeden dzień pobytu każdej z osób w hotelu na jedno zdarzenie;

- zorganizowania i pokrycia kosztów transportu Ubezpieczonego do hotelu, o którym mowa w pkt 1, maksymalnie do kwoty 150 zł na każdą osobę na jedno zdarzenie;
- zorganizowania i transportu Ubezpieczonego wraz z podręcznym bagażem do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego, znajdującego się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz pokrycia kosztów tego transportu, maksymalnie do kwoty 500 zł na jedno zdarzenie. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zajścia zdarzenia, o którym mowa w ust. 1, lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny Ubezpieczonego zostanie przywrócony do stanu umożliwiającego zamieszkanie, PZU SA pokryje koszt powrotu Ubezpieczonego do lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego maksymalnie do kwoty 500 zł na jedno zdarzenie;
- zorganizowania transportu mienia Ubezpieczonego za pomocą pojazdu mechanicznego o ładowności do 3,5 ton do miejsca wskazanego przez Ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pokrycia kosztów takiego transportu maksymalnie do kwoty 400 zł na jedno zdarzenie w odniesieniu do jednego ze zdarzeń, o których mowa w ust. 1;
- zorganizowania i pokrycia kosztów dozoru lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego przez okres maksymalnie 48 godzin, jeżeli zachodzi konieczność odpłatnego dozoru niezabezpieczonego mienia maksymalnie do kwoty 500 zł na jedno zdarzenie.
- Skorzystanie przez Ubezpieczonego z jednego ze świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1 albo 3 w związku z zajściem jednego zdarzenia objętego ubezpieczeniem assistance, wyłącza możliwość skorzystania z drugiego rodzaju świadczenia.
- W przypadku, gdy wskutek zdarzeń, o których mowa w ust. 1, ubezpieczony lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny został uszkodzony, PZU SA zobowiązuje się do:
  - zorganizowania i pokrycia kosztów transportu Ubezpieczonego do ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego z miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz pokrycia kosztów takiego transportu maksymalnie do kwoty 300 zł na jedno zdarzenie, pod warunkiem, że planowany powrót Ubezpieczonego miał nastąpić później niż 24 godziny od dnia zajścia tego zdarzenia;
  - zorganizowania i pokrycia kosztów dojazdu do miejsca ubezpieczenia oraz robocizny niżej wymienionych specjalistów:
    - ślusarza – w przypadku konieczności wymiany zamków,
    - elektryka – w przypadku uszkodzenia instalacji elektrycznej w lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym,
    - hydraulika – w celu interwencji w lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym mającej zapobiec jego zalaniu albo zwiększeniu już powstałego zalania,
    - szklarza – w przypadku uszkodzenia szyb w lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym,
    - technika urządzeń grzewczych – w przypadku, gdy temperatura w lokalu mieszkalnym lub budynku mieszkalnym spadnie poniżej 5 stopni C,
    - dekarza – w przypadku uszkodzenia dachu w budynku mieszkalnym, jeżeli takie uszkodzenie dachu utrudnia Ubezpieczonemu korzystanie z budynku mieszkalnego;
  - PZU SA pokrywa koszty usług wymienionych w pkt 2 maksymalnie do kwoty 500 zł w odniesieniu do jednej usługi i 1 500 zł w odniesieniu do wszystkich usług świadczonych w okresie ubezpieczenia.

§ 63

- Na żądanie Ubezpieczonego, w związku z nieszczęśliwym wypadkiem lub nagłym zachorowaniem, PZU SA udostępni telefonicznie informacje o najbliższych placówkach medycznych oraz aptekach.
- Na żądanie Ubezpieczonego, w przypadku zaistnienia szkody w ubezpieczonym mieniu, bez względu na jej przyczynę, PZU SA podaje telefonicznie informacje o numerach telefonów służb użyteczności publicznej oraz usługodawców (hydraulik, szklarz, ślusarz, technik urządzeń grzewczych, elektryk, dekarz) działających w pobliżu miejsca zamieszkania Ubezpieczonego.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 64

- PZU SA nie odpowiada za jakiegokolwiek szkody na osobie lub mieniu zaistniałe w trakcie lub w związku ze świadczonymi usługami assistance.
- Odpowiedzialność w zakresie jakości i sposobu wykonania usług oraz odpowiedzialność cywilną za zorganizowane przez PZU SA usługi assistance, określone w §§ 61–63 ponoszą każdorazowo bezpośredni usługodawcy.
- PZU SA nie pokrywa kosztów poniesionych przez Ubezpieczonego przed powiadomieniem Centrum Dyspozycyjnego PZU, chyba że powiadomienie i uzyskanie zgody Centrum Dyspozycyjnego PZU, w ter-

- minie określonym w § 79 ust. 1. nie było możliwe z przyczyn niezależnych od Ubezpieczonego.
4. Z odpowiedzialności PZU SA są wyłączone zdarzenia, które zaszły w związku:
    - 1) ze szkodami powstałymi wskutek przenikania wód gruntowych;
    - 2) ze spożyciem przez Ubezpieczonego alkoholu, narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
    - 3) z samobójstwem lub próbą samobójstwa;
    - 4) z uczestnictwem Ubezpieczonego w bójce, z wyłączeniem przypadku obrony koniecznej.
  5. Odpowiedzialność PZU SA polegająca na organizacji usług określonych w § 61 jest wyłączona, jeżeli konieczność hospitalizacji jest związana z:
    - 1) chorobami przewlekłymi Ubezpieczonego za wyjątkiem zawału serca i krwotoków śródczaszkowych, jeżeli za zapłatą dodatkowej składki zostały objęte one ochroną ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków;
    - 2) rekonwalescencją Ubezpieczonego lub schorzeniami w trakcie trwającego leczenia, które jeszcze nie zostały wyleczone przed powstaniem zdarzenia, za które odpowiedzialność ponosi PZU SA w ramach ubezpieczenia assistance;
    - 3) nagłym pogorszeniem stanu zdrowia Ubezpieczonego lub komplikacjami w przypadku chorób, które wymagają stałego leczenia lub opieki medycznej;
    - 4) ciążą po szóstym miesiącu jej trwania.
  6. Z zakresu odpowiedzialności PZU SA polegającej na świadczeniu usług, o których mowa w § 62 ust. 3 pkt 2 wyłączone są:
    - 1) usługi elektryka świadczone w związku z uszkodzeniami żarówek i bezpieczników;
    - 2) usługi hydraulika świadczone w związku z uszkodzeniami baterii wodnych, zatankiem zlewu, umywalki lub wanny;
    - 3) usługi świadczone w związku z uszkodzeniami podziemnych rur instalacji kanalizacyjnych, gazowych i wodociągowych oraz podziemnych linii energetycznych oraz wszystkich tych instalacji, za naprawę lub konserwację których odpowiada administracja budynku, w którym znajduje się ubezpieczony lokal lub właściwe służby pogotowia technicznego, wodno-kanalizacyjnego, gazowego lub energetycznego;
    - 4) usługi związane z uszkodzeniami urządzeń elektrycznych gospodarstwa domowego, maszyn i urządzeń służących do prowadzenia działalności gospodarczej oraz ich podłączenia do sieci elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej;
    - 5) usługi związane z uszkodzeniami, o istnieniu których Ubezpieczający lub Ubezpieczony wiedział przed zawarciem umowy ubezpieczenia w zakresie assistance.
  7. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za:
    - 1) nie udzielenie świadczeń objętych zakresem ubezpieczenia assistance z powodu zadziałania siły wyższej;
    - 2) ewentualne opóźnienia zaistniałe z przyczyn zewnętrznych, niezależnych od PZU SA mogących powodować niewykonanie lub nie należyte wykonanie świadczenia objętego zakresem ubezpieczenia assistance.

CZĘŚĆ III

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Wyłączenia wspólne

§ 65

1. PZU SA nie odpowiada za szkody:
  - 1) wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem postanowień § 31 ust. 2;
  - 2) wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
2. PZU SA nie odpowiada za szkody będące bezpośrednim lub pośrednim następstwem:
  - 1) działań wojennych, wszelkiego rodzaju zamieszek lub rozruchów, strajków;
  - 2) aktów terroryzmu, chyba że ryzyko to zostało wykupione za opłatą dodatkowej składki;
  - 3) działania materiałów rozszczepialnych;
  - 4) decyzji administracyjnej wydanej na podstawie odrębnych przepisów.
3. PZU SA nie odpowiada za szkody górnicze w rozumieniu prawa górniczego.

Zawarcie umowy

§ 66

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na wniosek Ubezpieczającego na okres roczny albo krótszy od roku (ubezpieczenie krótkoterminowe).
2. Umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą doręczenia przez PZU SA Ubezpieczającemu polisy, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.

3. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę PZU SA doręcza Ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego od treści złożonej przez niego oferty, PZU SA zobowiązany jest zwrócić Ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7 – dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego nie są skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty.
4. W braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu.
5. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż sześć miesięcy Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Odstąpienie od umowy nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim PZU SA udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

Początek i koniec odpowiedzialności PZU SA

§ 67

1. Odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od dnia następnego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, chyba że w umowie przewidziano inny termin początku odpowiedzialności.
2. W razie podwyższenia sumy ubezpieczenia, o którym mowa w § 17 ust. 2 lub uzupełnienia sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej, o którym mowa w § 24 ust. 2, w § 35 ust. 5 oraz w § 49 ust. 5 podwyższoną lub uzupełnioną sumą ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po zapłaceniu dodatkowej składki.
3. W przypadku zmniejszenia sumy ubezpieczenia, o którym mowa w § 17 ust. 3, zmniejszona suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności PZU SA od dnia następnego po dniu zgłoszenia PZU SA przez Ubezpieczającego spadku wartości ubezpieczonego mienia.

§ 68

1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie praw wymaga zgody PZU SA.
2. W razie przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia przechodzą także obowiązki, jakie ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą PZU SA umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
3. Jeżeli prawa z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
4. Przepisy ust. 1–3 nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajęcia przewidzianego w umowie wypadku.

§ 69

1. W przypadku zbycia któregośkolwiek z przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w § 3 ust. 1 i § 55, ochrona ubezpieczeniowa w zakresie:
  - 1) pozostałego ubezpieczonego mienia, które nie zostało zbyte – nie wygasa;
  - 2) następstw nieszczęśliwych wypadków – nie wygasa;
  - 3) odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym i usług assistance – nie wygasa;
  - 4) kosztów najmu lokalu zastępczego – wygasa z chwilą przejścia budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego na nabywcę.
2. Jeżeli zbycie ubezpieczonego lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego będzie skutkowało zmianą miejsca ubezpieczenia, to w odniesieniu do ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów, odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym oraz assistance mają zastosowanie postanowienia § 70.

§ 70

1. Jeżeli w okresie ubezpieczenia Ubezpieczony zmienił miejsce ubezpieczenia, ruchomości domowe i stałe elementy, odpowiedzialność cywilna w życiu prywatnym oraz assistance objęte są ochroną w nowym miejscu ubezpieczenia od dnia pisemnego powiadomienia PZU SA o zmianie miejsca ubezpieczenia i pod warunkiem, że zawiadomienie to zostanie dokonane nie później niż w terminie 30 dni od dnia przeprowadzki oraz pod warunkiem zastrzeżonym w ust. 2.
2. Warunkiem objęcia ochroną ubezpieczeniową ruchomości domowych i stałych elementów od kradzieży z włamaniem jest spełnienie w nowym miejscu ubezpieczenia wymogów określonych w § 26.

3. W przypadku zmiany miejsca ubezpieczenia ruchomości domowe i stałe elementy, odpowiedzialność cywilna w życiu prywatnym i assistance objęte są ochroną ubezpieczeniową w dotychczasowym miejscu ubezpieczenia, nie dłużej niż 30 dni od dnia otrzymania przez PZU SA pisemnej informacji o zmianie miejsca ubezpieczenia, o ile lokal mieszkalny lub budynek mieszkalny nie został wydany nabywcy.

§ 71

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem okresu ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia;
- 2) z upływem 7 dni od otrzymania przez Ubezpieczającego wezwania do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 3) z dniem doręczenia oświadczenia PZU SA o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU SA ponosi odpowiedzialność przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 4) w przypadkach, o których mowa w § 66 ust. 5, § 68 ust. 3, § 72 ust. 7 oraz § 74;
- 5) z chwilą wyczerpania sumy ubezpieczenia;
- 6) z chwilą unicestwienia przedmiotu ubezpieczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1–6 i 8.

Składka ubezpieczeniowa

§ 72

1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności PZU SA według taryfy skladek obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia z uwzględnieniem:
  - 1) przedmiotu ubezpieczenia;
  - 2) sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej;
  - 3) okresu ubezpieczenia;
  - 4) zakresu ubezpieczenia;
  - 5) zwwyżki taryfowej za pełną konstrukcję materiałową budynku;
  - 6) obniżek taryfowych za:
    - a) wyłączenie ryzyka zalania w ubezpieczeniu lokali mieszkalnych, budynków mieszkalnych i budynków niemieszkalnych,
    - b) wyłączenie ryzyka przepięcia w ubezpieczeniu ruchomości domowych i stałych elementów,
    - c) dodatkowe zabezpieczenia antywłamaniowe lub monitoring,
    - d) bezzuszkodową kontynuację ubezpieczenia,
    - e) z tytułu ubezpieczenia nowego budynku lub nowego lokalu,
    - f) z tytułu jednorazowego objęcia ochroną ubezpieczeniową kilku rodzajów przedmiotów ubezpieczenia oraz z tytułu płatności jednorazowej.
2. Jeżeli nie umówiono się inaczej, składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy.
3. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z PZU SA w formie bezgotówkowej.
4. Składka nie podlega indeksacji.
5. Na wniosek Ubezpieczającego składka roczna może być rozłożona na dwie równe raty. Termin zapłaty i wysokość drugiej raty składki określa się w polisie.
6. Jeżeli składka albo rata składki płatna jest w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego, za datę zapłaty uważa się datę, w której rachunek bankowy PZU SA został uznany pełną kwotą składki albo raty składki.
7. Jeżeli PZU SA ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, PZU SA może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z końcem okresu, za który przypadła nie zapłacona składka.
8. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki. Składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz niewykorzystanej sumy ubezpieczenia. Zwrot składki nie przysługuje, gdy wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej jest następstwem:
  - 1) jej wykorzystania w związku z wyczerpaniem sumy ubezpieczenia wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań albo spełnienia świadczenia lub świadczeń;
  - 2) unicestwienia przedmiotu ubezpieczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1–6 i 8 w skutek zdarzenia ubezpieczeniowego powodującego szkodę, za którą przyznane zostało odszkodowanie w wysokości sumy ubezpieczenia.

Prawa i obowiązki stron

§ 73

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości PZU SA

wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU SA zapytuje w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności je mu znane. W razie zawarcia przez PZU SA umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.

2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający obowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ustępie poprzedzającym. Ubezpieczający obowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach PZU SA niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 74

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.

§ 75

1. W razie zajścia wypadku Ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, między innymi wezwać straż pożarną oraz zawiadomić jednostkę policji, o ile zachodzi taka potrzeba (w szczególności w przypadku kradzieży z włamaniem oraz rabunku).
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. PZU SA obowiązany jest w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w ust. 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.
4. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się również do Ubezpieczonego.
5. Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest bez dokonywania zmian pozostawić miejsce szkody do czasu oględzin i likwidacji szkody przez przedstawiciela PZU SA, chyba że zmiana jest niezbędną w celu zabezpieczenia mienia pozostałego po szkodzie lub zmniejszenia rozmiaru szkody. PZU SA nie może powoływać się na ten zakaz, jeżeli nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w terminie 7 dni roboczych od dnia uzyskania wiadomości o wypadku lub w innym terminie uzgodnionym z Ubezpieczonym.
6. Ubezpieczający obowiązany jest udzielić przedstawicielowi PZU SA pomocy i wyjaśnień w uzyskaniu informacji odnośnie okoliczności zajścia wypadku i powstania szkody, jej przedmiotu i wysokości.
7. Wykonanie obowiązków, o których mowa w ust. 5 i 6, niezbędne jest do ustalenia odpowiedzialności PZU SA.

§ 76

1. W odniesieniu do ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, ubezpieczenia szklanych przedmiotów od stłuczenia oraz ubezpieczenia roślin od zdarzeń losowych Ubezpieczający lub Ubezpieczony ma obowiązek zawiadomienia PZU SA o zaistniałym zdarzeniu ubezpieczeniowym w terminie 3 dni od jego zajścia.
2. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym w razie zajścia zdarzenia mogącego spowodować roszczenia ze strony poszkodowanej osoby trzeciej Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) bezzwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni powiadomić PZU SA o zgłoszeniu roszczenia przez poszkodowanego;
  - 2) bezzwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania pozwu powiadomić PZU SA o wystąpieniu poszkodowanego na drogę sądową z roszczeniem o odszkodowanie.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i 2, PZU SA może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
4. Skutki braku zawiadomienia PZU SA o wypadku nie następują, jeżeli PZU SA w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowią-

zek, o którym mowa w ust. 1 i 2, obciąża także Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek. Postanowienia ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

§ 77

1. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym, w razie zajścia zdarzenia mogącego spowodować roszczenia ze strony poszkodowanej osoby trzeciej, Ubezpieczający lub Ubezpieczony dodatkowo zobowiązany jest:
  - 1) starać się o ustalenie okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego;
  - 2) udzielić PZU SA wszelkich wyjaśnień, dostarczyć dostępne dowody potrzebne do ustalenia okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego i rozmiaru szkody oraz umożliwić przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego;
  - 3) dostarczyć PZU SA orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
2. Wykonanie obowiązków, o których mowa w ust. 1, niezbędne jest do ustalenia odpowiedzialności PZU SA.

§ 78

1. W odniesieniu do ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, w razie zajścia nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczający lub Ubezpieczony dodatkowo zobowiązany jest:
  - 1) starać się o złagodzenie skutków nieszczęśliwego wypadku przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu;
  - 2) zawiadomić PZU SA o zaistnieniu nieszczęśliwego wypadku poprzez dostarczenie:
    - a) wypełnionego formularza zgłoszenia wypadku ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności jego zajścia;
    - b) dokumentów niezbędnych do ustalenia zasadności roszczenia i wysokości świadczenia, m.in. dokumentacji medycznej, oryginałów rachunków, oryginałów dowodów ich zapłaty, a także – jeżeli Ubezpieczony kierował pojazdem podczas wypadku – dokumentu uprawniającego do kierowania pojazdem;
  - 3) umożliwić PZU SA uzyskanie informacji odnoszących się do okoliczności określonych w dokumentach wymienionych w pkt 2, w szczególności u lekarzy, którzy sprawowali nad Ubezpieczonym opiekę zarówno przed, jak i po zajściu nieszczęśliwego wypadku;
  - 4) na zlecenie PZU SA poddać się badaniu przez wskazanych przez PZU SA lekarzy, dodatkowym badaniom medycznym lub obserwacji klinicznej.
2. W razie śmierci Ubezpieczonego – uprawniony zobowiązany jest przedłożyć do wglądu dodatkowo dokument stwierdzający jego tożsamość oraz odpis skrócony aktu zgonu Ubezpieczonego.
3. PZU SA zastrzega sobie prawo weryfikacji dostarczonych dowodów oraz zasięgania opinii lekarzy specjalistów.

§ 79

1. W celu skorzystania ze świadczeń objętych ubezpieczeniem assistance, o których mowa w §§ 61–63, Ubezpieczający lub Ubezpieczony powinien przed podjęciem jakichkolwiek działań we własnym zakresie niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od zajścia zdarzenia skontaktować się telefonicznie z Centrum Dyspozycyjnym PZU i podać następujące informacje:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania;
  - 2) numer polisy i okres ubezpieczenia wskazany na polisie;
  - 3) numer telefonu, pod którym Centrum Dyspozycyjne PZU może skontaktować się z Ubezpieczonym lub Ubezpieczającym lub osobą wyznaczoną;
  - 4) krótki opis zdarzenia oraz rodzaj potrzebnej pomocy.Aktualne numery telefoniczne Centrum Dyspozycyjnego PZU znajdują się na polisie.
2. Po stwierdzeniu, iż zdarzenie jest objęte ubezpieczeniem assistance, Ubezpieczający lub Ubezpieczony w razie bezpośredniego kontaktu z Centrum Dyspozycyjnym PZU lub z wysłanym przez PZU SA usługodawcą, zobowiązany jest:
  - 1) okazać polisę, na której zostało odnotowane ubezpieczenie assistance;
  - 2) podać wszelkie informacje potrzebne do realizacji usług assistance oraz do późniejszej likwidacji szkody.
3. Jeżeli Ubezpieczony z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł skontaktować się telefonicznie z Centrum Dyspozycyjnym PZU i na własny koszt skorzystał z usług assistance, Ubezpieczony powinien poinformować o tym fakcie PZU SA w terminie 7 dni od dnia, kiedy skontaktowanie z PZU SA stało się możliwe.
4. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i 3, PZU SA może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
5. Skutki braku zawiadomienia PZU SA o wypadku nie nastąpią, jeżeli PZU SA w terminach, o których mowa w ust. 1 i 3, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 roszczenie Ubezpieczonego zostanie rozpatrzone po przedłożeniu dokumentów wskazujących na zasadność roszczenia i wysokość świadczenia, m.in. dokumentacji potwierdzającej zajście nieszczęśliwego wypadku oraz poniesione koszty tj. oryginałów rachunków i oryginałów dowodów ich zapłaty.

§ 80

1. PZU SA jest zobowiązany:
  - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym Ubezpieczającego i Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania lub świadczenia, a także poinformowania Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia – pisemnie lub w inny sposób, na który wyrazili zgodę – jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania;
  - 2) jeżeli w terminach określonych w § 82 ust. 4 i 5 PZU SA nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia – do pisemnego zawiadomienia osoby zgłaszającej roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub części;
  - 3) do pisemnego poinformowania osoby występującej z roszczeniem o tym, że odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu w terminach, o których mowa w § 82 ust. 4 i 5, ze wskazaniem na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania lub świadczenia. Informacja ta powinna zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
  - 4) do udostępnienia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacji i dokumentów, gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności odszkodowawczej PZU SA i wysokości odszkodowania lub świadczenia. Osoby te mają prawo żądać pisemnego potwierdzenia od PZU SA udostępnionych informacji i sporządzania na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzania ich za zgodność z oryginałem przez PZU SA;
  - 5) na żądanie Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia – do udostępnienia posiadanych informacji związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym będących podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU SA oraz ustalenia okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania lub świadczenia.
2. PZU SA na żądanie Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego udostępni do wglądu w jednostkach organizacyjnych cenniki budowlane i tabele uszczerbku na zdrowiu, o których mowa w § 29 ust. 1 pkt 1 oraz § 44 ust. 1.

§ 81

1. W razie uzyskania informacji o przedmiotach zaginionych, skradzionych lub zrabowanych objętych ochroną ubezpieczeniową, Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zawiadomić o tym niezwłocznie policję i PZU SA oraz uczestniczyć w czynnościach zmierzających do rozpoznania i odzyskania tych przedmiotów. W razie odzyskania utraconych przedmiotów Ubezpieczony jest obowiązany przyjąć je z powrotem.
2. Jeżeli Ubezpieczony odzyskał przedmioty w stanie niezmiennym, PZU SA wolny jest od obowiązku wypłaty odszkodowania, a w razie gdy odszkodowanie zostało wypłacone, Ubezpieczony jest obowiązany niezwłocznie zwrócić PZU SA wypłaconą kwotę. W razie odzyskania przedmiotów w stanie uszkodzonym lub niekompletnym, zwrotowi na rzecz PZU SA podlega kwota odpowiadająca wartości przedmiotu w dniu odzyskania.

Wypłata odszkodowania i świadczeń

§ 82

1. Po otrzymaniu zawiadomienia o szkodzie PZU SA przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego szkody, zasadności zgłoszonych roszczeń, wysokości odszkodowania i sposobu rozliczenia szkody.
2. Przedłożone przez Ubezpieczonego dokumenty (rachunki odbudowy lub naprawy oraz kosztorysy) PZU SA weryfikuje pod kątem zgodności wysokości kosztów, dotychczasowych wymiarów, zakresu robót i użytych materiałów ze stanem faktycznym ustalonym podczas likwidacji szkody.
3. PZU SA wypłaca odszkodowanie lub świadczenie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
4. PZU SA wypłaca odszkodowanie lub świadczenie w terminie 30 dni licząc od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu ubezpieczeniowym.

5. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU SA albo wysokości odszkodowania lub świadczenia okazało się niemożliwe, odszkodowanie lub świadczenie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania lub świadczenia PZU SA powinien spełnić w terminie określonym w ust. 4.

Postępowanie w razie powołania rzeczoznawców

§ 83

1. Ubezpieczający jak i PZU SA mogą powoływać rzeczoznawców w celu ustalenia przyczyny i wysokości szkody.
2. W razie rozbieżności w opiniach rzeczoznawców strony umowy ubezpieczenia mogą powołać rzeczoznawcę opiniującego, który na podstawie przedłożonych do wglądu ekspertyz i własnej oceny stanu faktycznego wydaje opinię.
3. Każda ze stron umowy ubezpieczenia ponosi koszty rzeczoznawcy, którego powołała. Koszty trzeciego rzeczoznawcy (opiniującego) ponoszą obie strony umowy ubezpieczenia po połowie.

Rozpatrywanie skarg i zażaleń

§ 84

1. Ubezpieczającemu oraz Ubezpieczonemu przysługuje prawo do wniesienia pisemnej skargi lub zażalenia, dotyczących realizacji przez PZU SA umowy ubezpieczenia. Z zastrzeżeniem ust. 2, adresatem skargi lub zażalenia, właściwym do ich rozpatrzenia, jest jednostka organizacyjna nadzorująca jednostkę, której skarga lub zażalenie dotyczy lub inna jednostka wskazana przez PZU SA. Skargę lub zażalenie składa się na piśmie za pośrednictwem jednostki, której skarga lub zażalenie dotyczy.
2. W przypadku skargi lub zażalenia dotyczących likwidacji szkód, jednostką właściwą do ich rozpatrzenia jest Centrum Likwidacji Szkód PZU SA właściwe ze względu na miejsce likwidacji szkody.
3. PZU SA udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie w terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
4. Niezależnie od uprawnień, o których mowa w ust. 1, Ubezpieczającemu lub Ubezpieczonemu przysługuje prawo wniesienia skargi do Rzecznika Ubezpieczonych.

Zabezpieczenie praw regresowych

§ 85

1. Z dniem wypłaty przez PZU SA odszkodowania roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na PZU SA do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli PZU SA pokrył tylko część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniami PZU SA.
2. Nie przechodzą na PZU SA roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. W razie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

PREZES ZARZĄDU PZU SA

Andrzej Klęsyk

CZŁONEK ZARZĄDU PZU SA

Witold Jaworski

4. Ubezpieczony obowiązany jest udzielić PZU SA wszelkiej pomocy dostarczając informacje oraz dokumenty niezbędne do skutecznego dochodzenia roszczeń regresowych.
5. Jeżeli Ubezpieczony bez zgody PZU SA zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę albo je ograniczył, PZU SA może odmówić wypłaty odszkodowania lub je zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po zapłaceniu przez PZU SA odszkodowania, wówczas PZU SA może zażądać od Ubezpieczonego zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.
6. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczonego roszczenia o naprawienie szkody objętej ubezpieczeniem, nie ma skutków prawnych względem PZU SA, jeżeli PZU SA nie wyraził na to uprzedniej zgody.

Podwójne ubezpieczenie

86

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczony nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w części przenoszącej wysokość szkody Ubezpieczony może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Właściwość sądu

§ 87

Powództwo o roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Postanowienia końcowe

§ 88

1. Zawiadomienia i oświadczenia, które w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy powinny być składane na piśmie za pokwitowaniem lub przesłane listem poleconym.
2. Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest do informowania PZU SA o każdej zmianie adresu. Jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony zmienił adres zamieszkania bądź siedziby i nie zawiadomił o tym PZU SA, skierowane pod ostatni znany adres pismo PZU SA uważa się za skutecznie doręczone.
3. O.w.u. w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 15 kwietnia 2008 r.